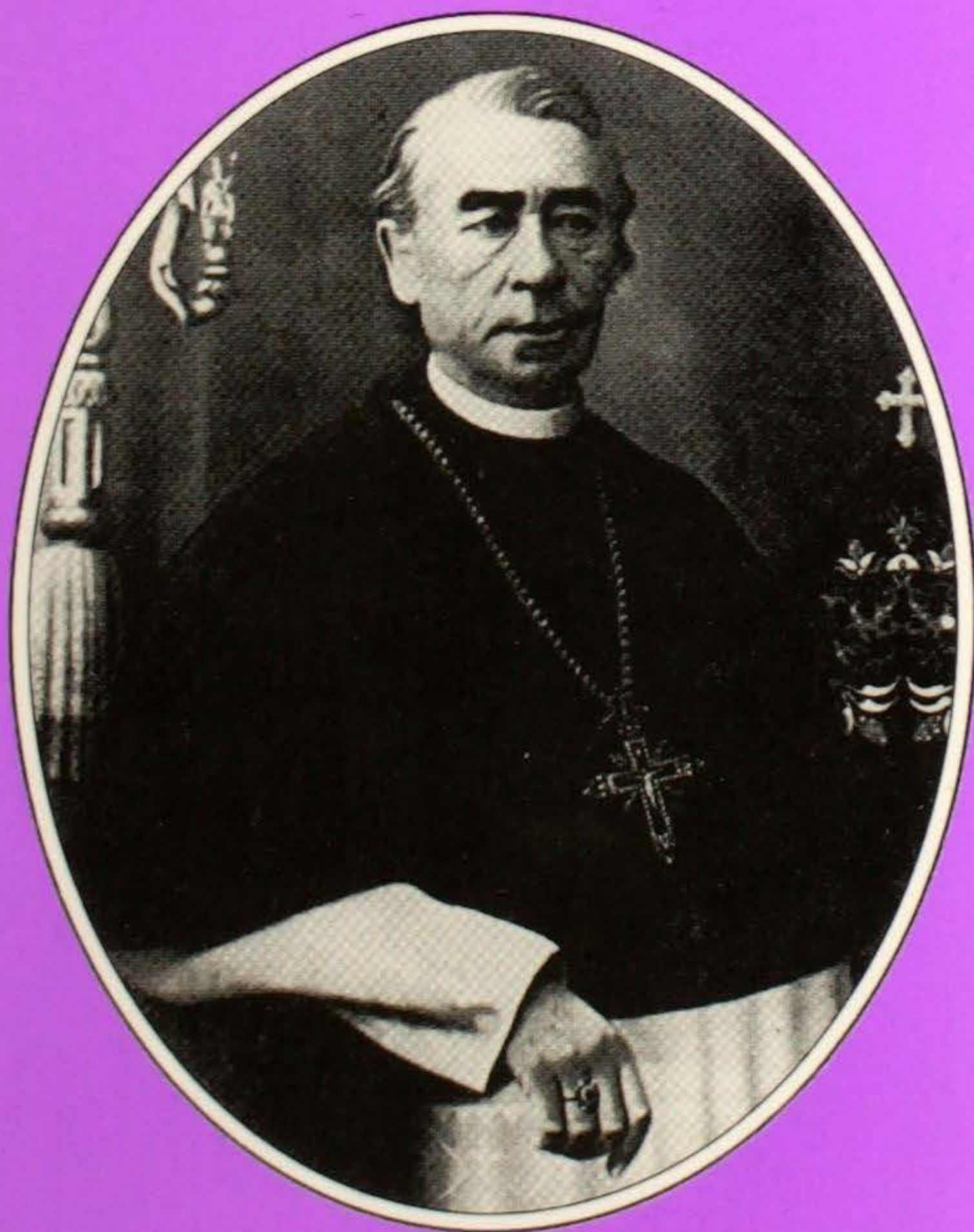
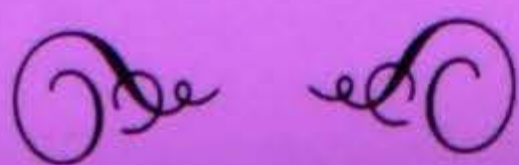

ILIJA OKRUGIĆ SRIJEMAC

LIRIKA

Zajednica Hrvata Zemuna
„Ilija Okrugić“

Ilija Okrugić je pjesnik, prozni pisac i dramatičar. Od objelodanjenih njegovih djela spomenuti je knjigu nabožnih pjesama i molitava *Ružica zlamenita...* (Beč, 1858), zbirke svjetovne lirike *Srijemska vila* (Osijek, 1863) i *Glasinke srčanice* (Novi Sad, 1874), pučki ep *Sveti Ivan Kapistran...* (Novi Sad, 1892), scensku prigodnicu *Sastanak vila...* (Đakovo, 1888. i 2005), te kazališne komade *Saćurica i šubara* (Osijek, 1864. i Novi Sad, 1870), *Grabancijaši ili batine i ženidba* (Novi Sad, 1874), *Šokica* (Zagreb, 1884). Kazališno su izvođene i vesele igre *Hunjkava komedija*, te *Piščeva kubura i slava prostoga naroda* (SNP, Novi Sad, 1870), kao i povijesna drama *Varadinka Mara* (NP, Beograd, 1889).

Ilija Okrugić Srijemac
L I R I K A

Ilija Okrugić Srijemac

L I R I K A

Prvi put u knjizi objavljeno

1929. godine

U izdanju iz 1929. godine

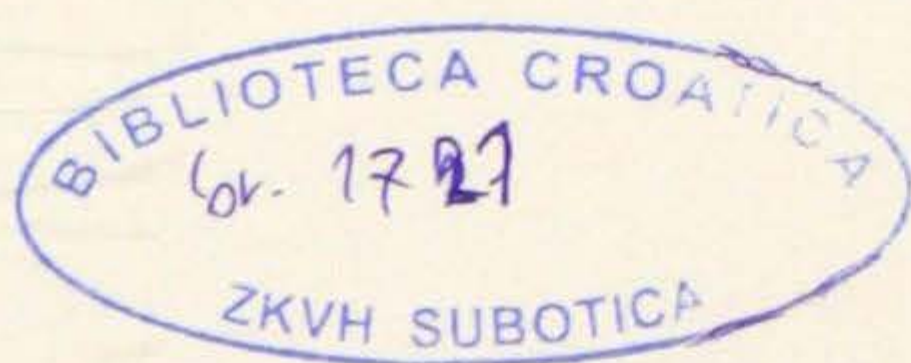
THE
LIBRARY
OF THE
MUSEUM OF
ART AND
ARCHAEOLOGY
OF THE
UNIVERSITY OF
CAMBRIDGE

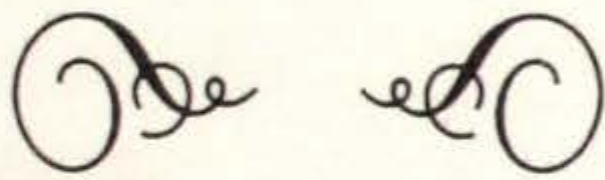
18
19
20
21
22

ILIJA OKRUGIĆ SRIJEMAC

LIRIKA

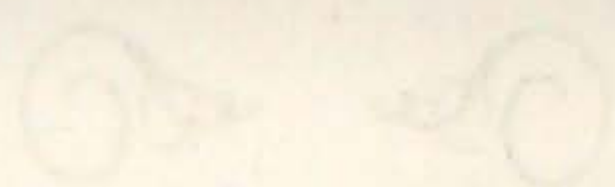
Priredila i pogovor napisala
JASNA MELVINGER

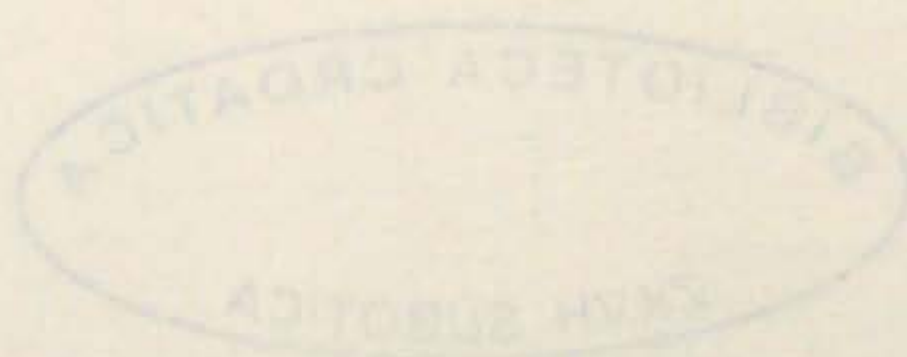
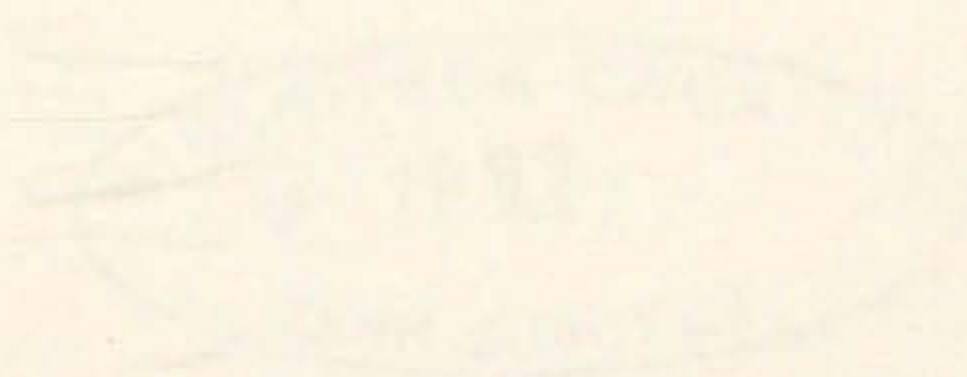

RODOLJUBNE

RODOJUBNE

PRAMALJEĆE

Snježne tmaste već oblake
Ugodni vjetar rastjera,
Sunce nami željne trake
U zemljicu upira!
Sve se, sve se sada kreće,
Evo, braćo, pramaljeće.

Ev', ne spava majka sada,
Iz sna se je zbudila.
Ukazuje nam se mlada,
Opet draga i mila.
Sve se, sve se sada kreće
Evo, braćo, pramaljeće.

Potoci što su dosada
Zbog leda šutjeli
Vele da zima ne vlada,
Jer daju romon mili.
Sve se, sve se sada kreće
Evo, braćo, pramaljeće.

Radosno sad, tam travica
Diže se i zeleni,
Ovdje lijepa ljubičica
Miris daje ljuveni.
Sve se, sve se sada kreće
Evo, braćo, pramaljeće.

Radosno sad slavulj pjeva,
Lijepu svoju pjesmicu,
S kojom dan i noć doziva
Milu svoju ljubicu.
Sve se, sve se sada kreće,
Evo, braćo, pramaljeće.

Svake grudi sada puni
Radost, jer opeta
Staru Majku kruna kruni,
Različitog od cvijeta.
Sve se, sve se sada kreće,
Evo, braćo, pramaljeće.

Samo od nas obuzima
Neke, tmina od noći,
Dugi sanak jeste njima
Zatvorio sad oči.
Okolo njih sve se sad kreće
Njima nije pramaljeće.

Sini njima, sini njima, Danice,
U oči te zatvorene,
Pokaži im, zoro, lice,
Nek se svaki iz sna prene.
Nek i s njima sve se kreće
Nek im dođe pramaljeće.

Nek se dignu, nek pčelicu
Slijede, neka se bude, –
Noseć opću u košnicu
Med, nek im dika bude.
Tada istom mi možemo,
Braćo, se radovati,
Tada istom moći ćemo
Ukupno svi pjevati:
Sve se, sve se, s nama kreće
Evo naše pramaljeće.

Tiskano u Zori dalmatinskoj, br. 29, lipanj, 1845.

OJ, SLAVJANOM!

Slavjanska braćo, oj!
Naš je prevelik broj,
Na svijetu tom!
Kudgodjer oko zrje,
Na svijeta strane sve,
Svud Slavjan zemlju tre,
Svud naš je Dom!

Svaki nas, braćo, oj,
Slavjansku slavu poj!
Nek ori glas:
Istok i zapad sav,
Jug, sjever zna da Slav,
Bijaše vijek silni lav,
Svijet vas zna nas!

Slavjanska braćo, oj!
Svaki svom budi svoj!
Ljubi svak' svog!
Na stranu rad vjere rat,
Jedna nas rodi mat',
Jedan smo drugom brat,
Jedan je Bog!

Svaki nas budi, oj!
Odvažan za Rod svoj,
U svaki sat!
Nek s' ruši neba svod,
Nek jazi zemlje pod,
Sve ćemo za Dom, Rod,
Činit i dat.

Zaori l' trublja, oj!
Za vjeru, prava, u boj,
Slobodu i Dom,
Tad svaki pravi Slav
Koj je za mač jak, zdrav,
Ustaj kao bijesni lav,
Kao strašni grom!

Zaoriv naški, oj!
Vraga se ništ' ne boj,
Na njeg hajd tad!
Pa nek zna vrag naš klet,
Da će Slavjan prije u smrt,
Nego dat si svoje strt
Za Dom mrije rad!

Budimo samo, oj,
U svem za Dom, Rod svoj
Složni uvijek!
Nek mile sloge pas,
Uzajmno veže nas,
U njoj je samo spas,
Snaga i lijek!

Nađe l' se koji, oj!
Da ne ljubi Dom, Rod svoj,
Naš gore list,
Bacmo ga taki van!
Tko nije pravi Slavjan.
Pak će bijel svanut dan,
Dom, Rod bit čist!!!

22. studenoga 1848.

USTAJ!!!

Ustaj! Ustaj, slatki rode!
U tom vijeku od slobode!
Skrši ropske te okove!
Ne čuješ li trublje glas?
Domovina, ustaj, zove,
Opasan je za te čas!

Ustaj sa svom tvojom silom,
Pa u pomoć rodu milom!
Ustaj, nova prijeti bura.
Mračni nam se neba svod!
Ustaj! Ustaj! Ura! Ura!
Brani vjeru, prava, rod!

Ustaj, pazi na sve strane!
Spoznavaj tvoje već dušmane!
Odkud mišlja da te grije
Sunce, sad te bije led!
Al' sve što sja zlato nije,
Ustaj na njeg, sad je red!

Ta, zar da se ti u nove
Daš okovat sad okove?!
Zar da svoje daš si strti?
Zar da budeš navijek rob?
Ne, ne! Bolje jest umrti,
Bolji jeste slavan grob!

Ustaj, truda već ne štedi
Jer sloboda mnogo vrijedi!
Mnogo naša stara prava,
Mnogo milog doma prag!
Nek se diči Majka Slava!
A nek strepi kleti vrag!

Ustaj! Hajd u ime Boga!
Jen za sve, svi za jednoga!
Na općega nam zlotvora
I dušmana sviju nas!
Od dva jedno biti mora:
Slavna smrt, naš ili spas!

Pak što nam u dio pade!
Što nam Bog i sreća dade!
Samo nek zna dušman kleti
Slavjan još da nije crv!
Da si ne da svoje oteti
Dok vri u njem slavska krv!

Ustaj, dakle, slavski rode!
U tom vijeku od slobode!
Skrši nove te okove!
Ne čuješ li trublje glas?!
Domovina, ustaj, zove!
Opasan je za te čas!
Jer je, sad il nikad, čas!!!

23. ožujka 1849.

MOJE MILE BOJE

Više put sam pomislio,
Boje moje mile,
Da bih svijetu obznanio
Da ste mi stravile
Srce, vašom tom ljepotom!
Oči, divnom, ah, krasotom!

Il' vas gleda ja u cvijetu,
Licu, il odjeći,
Uvijek ste mi na tom svijetu
Oči čar najveći.
S vas mi oko, ah, uživa,
U radosti srce pliva!

Sad ću, dakle, ja kazati
Koje su to boje,
Što su znale očarati
Oči i srce moje,
Tol' da one su jedine
Slasti moje i miline!

Prva od njih jeste bijela!
Znači ta čistoću
Blagovjernog srca zrela,
Uma, k tom, oštroću.
Ah, kreposti, da, dvije krasne!
Ali gdje je u kom su jasne?!

Druga od njih jest rumena,
Znak je od radosti,
I veseljem ushićena
Srca bez žalosti!
Ah da! Sretnih takvih ćudi!
Ali gdje su takvi ljudi?!

Treća još je modro-plava
Tvrde znak vjernosti,
Ku ne krši tašta slava,
Tvrde znak stalnosti!
Oh! Dva opet lijepa dara!
Al' gdje ću im naći para?!

Dok se samcat tako pitam,
Motreć oko sebe,
Sve kreposti, te, ah, čitam
Moj rode, kod tebe:
Ilirski kod tebe rode,
One vječnim plodom plode!

Čist si od svih mana, zlosti,
Ke nameću, rode,
Teb' dušmani iz pakosti,
Jer tva ih slava bode.
Da si uma oštra, zrela,
Kažu u svačem slavna djela.

Vesele si odveć krvi,
Pjevaš pun radosti,
Otud slijedi da si prvi
U gostoljubnosti,
Izbrojio bih prije zvjezdice,
Nego l' tvoje sve pjesmice!

Da je tvrđa od kamena,
Tebi, rode mili,
Vjernost, stalnost, prirođena,
Svi su to vidjeli;
Vijek je bila kod Slavjana!
Jer oduvijek kod Ilira,
Vjernost, stalnost postojana!

Dok o tebi to pjevam, rode,
Motreć oko sebe,
Vidim iste da s' nahode
Boje te kod tebe.
Moje, meni mile boje,
Iste, rode, su i tvoje.

Ko što najviš' u obliku,
Tako u nošnji isto,
Te tri boje na vidiku
Prvo drže mjesto.
Bijela, rujna, plava boja
Mili rode, jeste tvoja.

Jerbo, dakle, obadvoje
Oj, ilirski rode,
Kreposti, to jest, i boje,
Kod tebe s' nahode.
A jer sam ja od istoga
Roda, molim to od Boga:

Daj narodnost probuđena
Da nam odsad cvjeta,
Stara Slava zapuštena
Uskrsne opeta;
Nek pod štitom tih kreposti
Sad uživa vijek mladosti.

Rod ilirski nek se složi,
Nesloga pogine,
Da se slava naša uzmnoži,
Prije nam sunce sine.
Nek već brata brat spoznade
I bratski mu cjelov dade!

Kad se, boja tih, zastava
U boju razvije,
Daj, da kod nas vijek je slava,
Dušman se pobije!
Daj da Ilir uvijek svlada!
Kleti dušman da vijek pada!

14. rujna 1847.

RASKOŠJE U DOMOVINI

Proklinjo sam uvijek u tuđini
Ah! Najprvi mog života dan;
Nu, veso sam sad u domovini,
Gdje je slatkog moga roda stan!
Oj! Oj! Oj! Stanak rode tvoj!

Tam' sprovedoh u tuzi, žalosti,
Mladoljetni moj i slatki vijek;
Al' kod roda mog opet radosti
Nađoh i svim ranam mojim lijek!
Oj! Oj! Oj! Slatki rode moj!

Ond' bez slatkih meni roditelja
Bez rođaka tuđin bijah svud.
Zato amo vijek me vukla želja,
Za dom, rod vijek tukla vjerna grud!
Oj! Oj! Oj! Za te, rode moj!

Ovdje nađoh sve pre što izgubih,
Ovdje presta srca gorki vaj;
To što ljubim nađoh i što me ljubi,
Nađoh davno oželjeni raj!
Oj! Oj! Oj! Slatki raju moj!

Na čast caru sve carevo blago,
Na čast kruna i biser na čast!
Jer sad imam šta je srcu drago,
Ovdje živjet i mrijet mi je slast!
Oj! Oj! Oj! S tobom, rode moj!

Srijemska vila, 1863.

SVIBANJSKA PJESMA

Nesta snijega, zima prođe,
Oštri sjever već ne brije,
Proljeće nam mило dođe
Svibanjsko nas sunce grije;
Narav zimnji stresla san,
Proljetni nam svanu dan!

Vedro nebo sve se plavi,
Zelen narav svu pokriva,
Cvijeće cvati po dubravi,
Te svoj miris svud razliva;
Cvjeta voće i gaj mlad,
Pa nas zove u svoj hlad.

Svud po cvijetu pčele zuče,
A lisnatoj svud po gori
Grličice ljupko guče,
Slavulja se pjesma ori;
Te ljubavi u znak pun,
Stavljaju si kljun u kljun!

Žito cvati već u klase,
A po bujnoj svud livadi
Svud veselo marva pase,
Igraju se janjci mladi.
Pastir pokraj stada svog
Svira u frulu il' u rog.

Ovdje pluži, ondje gradi
Težak polje svoj' veselo,
Tamo snaša zelje sadi,
Tu im djeva nosi jelo;
A iz sviju grla, oj!
Ori naški milopoj!

Kad svibanjsko sunce zgriva,
Sve s' veseli što Bog stvori,
Marva, polje, cvijet, gaj, njiva,
Ptice i zvjeri sve u gori.
Narav majka posta raj,
Čim proljetni dođe maj!

Bjež' mo varoš i gradove,
U prirode hajdmo krilo,
Kud nas radost, ljubav zove,-
Gdje je zrak čist, nebo milo,
Tu nek nam je mili stan,
Dok proljetni traje dan.

Naših starih po navadi,
Janje il' jare kad se ispeče,
Svaki nek se dol posadi,
Nek od njega kida il' siječe.
A čuturu, sve u krug,
Nek dodaje drugu drug!

A kada se svaki okrepi,
Skoči gore, viš' ne sjedi,
Za struk hvataj vitki, lijepi,
Naško kolo te povedi;
Te, uz gajde naše, poj,
Nek se ori: ihu! Oj!

Naše kolo, naše gajde!
Mi igramo kako znamo!
Hajde braco! Seko hajde!
Udri nogom, složno samo,
Skoči gore, hopa, cup!
Složno, naški, svi u skup!

Tak' po starih naših izgledu,
Sveđ u društvu naših mili',
Zbacit ćemo našu bijedu,
Kad nas lipe hlad zakrili;
A od pjesam naših jek,
Bit će utjeha, slatki lijek!

Srijemska vila, 1863.

DOMOVINA I LJUBA

Miluješ li vlast swau vice, čili Minu?

Jan Kollar

Domovino, slatko milovanje,
A ti, ljubo, srca uzdisanje!
Vi, moj život i sve moje blago,
Vi, za Bogom, sve što mi je drago!

Domovino, majka si mi mila,
A ti, ljubo, posestrima Vila!
Blago meni kraj majke dovijeka,
Blago meni, kom je ljuba seka!

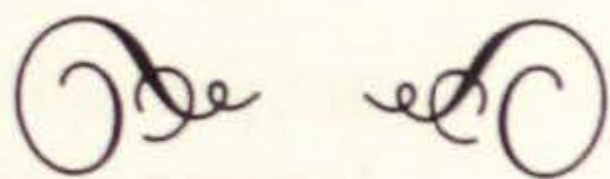
Domovino, moja, ti, ljubavi,
Ljubo, uzor kog mi srce slavi!
U domovini ljubuu, ah, milujem,
A u ljubi domovinu štujem!

Domovino, raju žića moga,
A ti, ljubo, cvijeće raja toga!
U tom raju sve su moje slasti,
Slava, sreća, ponos i sve časti:

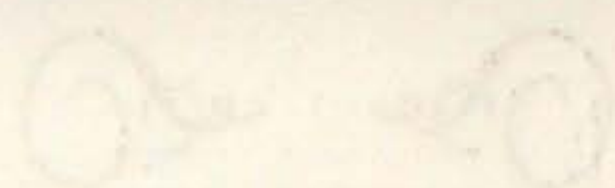
Domovino, evo srce moje
Razdijeljeno na pole na dvoje.
Tvoja jedna, druga ljube moje,
Jer ste mi na svijetu sve, vas dvoje.

Domovino, slatko milovanje,
A ti, ljubo, srca uzdisanje!
 Za vas samo moja krvca vrije
 Za vas srce do svog konca bije.

Srijemska vila, 1863.

HVALOSPJEVI NAŠIM LJUDIMA I KRAJEVIMA

HAJOSPEV
NAŠIM LJUDIMA I KRAJINAMA

U NAŠEMU LIJEPO TI JE SRIJEMU

U našem lijepo ti je Srijemu,
Ta, milina živjet je u njemu!
Kud pogledaš s jednog drugom kraju,
Nije ljepše ni u istom raju!
Lijepa Fruška, krasni vinogradi,
Plodna polja i šljivici mladi,
Slatko vino ko od malvazije,
Što veseli i srdašce grije.
Žito čisto i pšenična hrana,
Ko golubi da je prebirana.
Lijepa sela, krasne varošice,
Čili momci, krasne djevojčice.
U našem lijepo ti je Srijemu,
Ah, milina živjet je u njemu!

Iz Saćurice i šubare, 1864.

FRUŠKOJ GORI

*Sento l' aura mia antica, e i dolci colli
Veggio apparir.*

F. Petrarca, Sonetto LII

Pa zar od tvog da uresa
Ne zapjevam, Fruška goro?
Zar moj duh, tja do nebesa,
Da ne leti kano oro?

Kada opet poslije duga
Vremena te gledam milu, –
Dosad raj moj bješe tuga,
Jer ti ne bje na vidjelu.

Kada tvojih zrijem bregova
Vrhe gdje se vijugaju,
Što su svakom raskoš nova,
Motreć ih sve ljepše sjaju,

Njih ovd' kite ponosite,
Šume plodne i zelene,
Ondje rujnog, glasovite
Loze, vinca, oj, milene.

Na njim' slatko grožđe zrije,
S kog se rujno vince rađa,
Koje što viš' čovjek pije,
Tim sve više mu ugađa.

Prvu lozu u tebi stavi
Probo Ćesar svojom rukom,
Srijemac rođen, Srijemac pravi.
Davši izgled svojim unukom.

A kad tvojih zrijem dolina,
Oj! Raskošne te ljeposti,
Rastapam se od milina,
Srce tone u radosti!

Ovd' prekrasne perivoje
Razno voće gdje slatkosti
Puno rodi, s koga hvoje
Pucaju rad obilnosti.

Ondje mjesta zasjenjena,
Gdje ne dopre sunca zraka,
Za čovjeka umorena
Blaženstva su kruna svaka!

Razno cvijeće i mirisava
Trava, jesu tu ledina,
K tom uzglavlje meko dava
Lijepa, gusta djetelina.

Svud izvore Višnji stvori,
Posvud tihi vjetrić hladi,
Milo potok tu žubori,
Ondje mali vodopadi.

Kada slušam gdje pastiri
Našku ore, oj, pjesmicu,
Onaj tamo u gajde piri,
Taj dvojnice il frulicu.

A što reć ću o ubavi'
Varošica tvojih i sela?
Što se bijele, ko u dubravi
Cvjetnoj, stada runo – bijela? –

Koje diči slava stara,
Koja nikad ne pogine;
I premda ih vrijeme shara,
Slave znak su razvaline.

Gledam Sotin, tu na tebi
Njekad slavan grad, zvan Zatha,
Sada selo malo u sebi
Gdje sja Gospa čudnovata.

Dalje sat, tu grad na strani
Athia staše stara u ljeta,
Opatovac poslije zvani
Od opata duha sveta.

Dalje tvojoj na strmeni,
Šarengrad je staroslavni.
Zvan zidova od šareni',
Od vremena tako davni'!

A umilno, baš pod njime,
Mjesto leži sred doline,
Imajući isto ime,
I samostan od starine.

Dalje, tvoga vrh tjemena,
Ilok stoji ponositi,
Slavan rimskih od vremena,
Grad Cuccium glasoviti.

Poslije Ilok se nazvaše
Od Vilaka, kneza svoga,
Što Nikole sin bijaše
Kralja slavo – bosanskoga.

Samostanu u starom ovdje
On počiva i supruga,
Slavni srijemski vojevode
I gospoda slavna druga.

A tu se vidit može i sada
Smrtna soba Kapistrana
Ive, koji kod Bjelgrada
Pobi turskog din-dušmana.

Za Ilokom lijepa, mala,
Neštin, Susek, sela slijede,
Što su nekad lijepo cvala,
Pre dušmanske njih pobjede.

Sad gdje Dunaj lijepo svija
Do brežuljka onog kraja,
Tu Malata Banonia
Grad preslavni rimski staja.

Banoštor je ovo sada,
Tako od bana nazvan slavna,
Što manastir tu nekada
U vremena zgradi davna.

Prijestol dugo tu bijaše
Srijemskih, slavnih, od vladika,
Dok ih otud ne izgnaše...
Zulum turskih nasilnika.

Sad Čerević slijedi taki,
Selo malo, ali znatno,
Jer grad nekad bješe jaki,
U ono vrijeme, burno i ratno.

Kamenica, bašti slična,
Stoji tad kraj Varadina,
S imenom mu Cusum, dična
Jošter rimskih od starina!

Slave tvoje i milina
Svrha tu jest, tu se gubiš,
Karlovačkih čim brdina
Vinograde grliš, ljubiš.

Dunaj, pako, brza rijeka,
Svud kraj tvojih teče gora!
Slavu tvoju do vijek vijeka
Noseć u sveg svijeta mora.

A ti tako urešena
Vijek se u vodi zriješ Dunava,
U zrcalo, ko milena
Srijemka, gleda se gizdava.

Kada, dakle, tako tvoje
Smatram slave i ljeposti,
Nije možno srce moje
Da ne tone u radosti.

Te da od slave i uresa
Tvog, ne pjevam, Fruška goro,
Duh moj, pojuć do nebesa,
Da ne leti kano oro!

Ti si gnijezdo od zmajeva,
Sokolova strahoviti',
Glas ne može da ih spjeva,
Um ne može prebrojiti.

Tu ne mogu da prešutim;
Najslavnije naše stare,
Što ko ale s mačem ljutim
Poletješe na Tatare,

Kad na sestru nam premilu
Hrvatsku tad navališe;
Al' svu njinu snagu i silu
Naši Srijemci baš razbiše.

Kreč, Kupiša, Rak, vojvode,
Došav svojim sa Srijemcima,
Sestru od zla oslobode,
Skupa s braćom Hrvatima.

Ti si sveta nam planina
Kano Athos kraj Thracije,
Koja milih sred dolina
Manastire svete krije.

Ti si mili stan od Vila!
– Knjige mnoge to svjedoče –
Njih se jedna men' javila,
Prvi put s njom pjevat poče'!

Ko podneblje i predjeli
Što zemaljskim rajem čine
Italiju – što se veli,
Rad ljepote i miline;

Isto tako ti si mila
Srijem preslavni i prestari,
U raj isti pretvorila,
Sa prirode tvoje čari.

Ti si, dakle, raja slika!
Ti si našeg raskoš Srijema!
Naš si ponos, naša dika!
Takve te pod nebom nema!!!

SRIJEMCA SLAVA

*Ao Sremče gujo ljuta,
Svaki junak po sto puta*

Branko Radičević

Tko je ono čvrsta stasa,
I muževna k tomu glasa,
Tko li čela jest visoka,
Uma pako jest duboka?
Srijemac!

U koga je vedro čelo,
Lice pako vijek veselo?
Tko je modra, živa oka,
Iz kog vatra sja žestoka?
Srijemac!

Iz čij' ustah znaju teći
Čisto, milo, naške riječi?
Tko li tam po Fruškoj gori
Naške pjesme lijepo ori?
Srijemac!

A mišica čija j' jaka,
Ne krši ju sila svaka?
Tko li tijela jest okretna
I za svaki poso spretna?
Srijemac!

Prvi lozu tko vinovu,
Donese u zemlju ovu?
Tko posadi u Fruškoj gori,
U raj zemni Srijem pretvori?
Srijemac!

Tko se davnih od vremena'
Diči slavom svog imena?
Tko li mnogo, od kako je,
Vijek cijenjaše ime svoje?
Srijemac!

Tko s carevi preslavnoga
Ponosi se roda svoga?
Koji nekad tu vladaše,
Cijelim svijetom tu drmaše?
Srijemac!

Čija zemlja nazivana
Bi raskošjem od Rimljana?
I milena, i blažena,
U obilj svačim napunjena?
Srijemca!

Tko j' ljubio nad sve ino,
Dom i rod svoj vijek jedino?
Tko l' ga hrabro vijek branio,
Za nj vijek umrijet gotov bio?
Srijemac!

Tko i sad rodu pasti ne da,
Već ga sveđ uzvisit gleda?
Tko ga i sad vjerno ljubi,
Za nj vijek rado život gubi?
Srijemac!

SLAVONIJI

Noć već prođe, dan sad svanu
Sunce pomoli svoje
Zrake. Radost oćikanu
Ćute grudi sada moje.

Uzrok tomu, šta je, šta je?
Što veselje men' to daje?
Ti si to, Slavonijo!

U gaji zelenima
Pjevaju već ptičice.
Da je možno, ja bih s njima
Složio rad pjesmice.

Uzrok tomu šta je, šta je?
Šta veselje men' to daje?
Ti si to, Slavonijo!

Radosne suze prolivam
Mnim da sam u nebesi.
U jednom samo uživam.
Jedno su svih uresi.

Uzrok tomu, šta je, šta je?
Što veselje men' to daje?
Ti si to, Slavonijo!

Jer zadobih za čim hrlih
Mijenjati se ne bih htio –
Raskošima svih umrlih
I najgori da bih bio.

Razlog tomu šta je, šta je?
Što veselje men' to daje?
Ti si to, Slavonijo!

Puknite mi sada grudi,
Viš' se neću pitati,
Slavonija se probudi,
Sad neće viš' spavati.

Eto, braćo, šta je, šta je?
Što veselje men' to daje?
O, mila Slavonijo!

O, to, o, to slavno ime,
Što dobismo od majke Slave
Nek bude od nas svakome
Zalogom dike prave!

Slave ime, Slave sini!
Vjerni vijekom Domovini!
U miloj Slavoniji!

DALMACIJO, ŽELJO DAVNA, MILA

Dalmacijo, željo davna, mila,
Prvi put ja koju danas zgleda,
Sretan li se ćutim sred tvog krila
Oko mi se s tebe odbit ne da,
Tol si divna, krasna i čarobna,
Sunčanici Gundula podobna,

Sva mirišeš ko od đul vodice,
Umiva ti čelo naše more,
Obsjava ti sunce sunca lice,
Snježne grudi, otoke i gore,
Zlatne prame – narandže, limune
I druge draži što ti krilo pune.

Dalmacijo! Koli si nam krasna,
Toli si nam slavna prastarinom,
Slavom časna, širom svijeta glasna,
A mila nam krvlju i rodbinom.
Ta, u tebi je kost od kosti naše,
Jedna krv i riječ nas s tobom paše.

Iz spjeva *Podno Gundulićeva spomenika*, 1887.

NOĆ UZ MORE

Oj! Velike Gospe za aminom,
Tiha noći! Svim čarima bajnim,
Mekim sjenkam, blijedom mjesečinom
I nebrojnim zvijezdicama sjajnim,
I sa onim povjetarcem blagim,
Ko uzdasi za milim i dragim...

Takva noći! Puna l' si krasota!
Još krasnija kad si na tlo pala
Sa prirodne sloveće ljepote,
Koja ga je bujno ovjenčala,
Al' najljepše uz obalu mora,
Kuju kiti zelen dol i gora.

Ao, noći, ne ostala pusta!
Alaj si me čarom očarala!
Da te slašću spominju mi usta,
Ko cjelov kog draga dragom dala,
Pa ga nosi u srcu i pameti,
Pa sve za njim čezne, gine, leti.

Iz prigodnice *Uspomena na Kaštel Lukšić*, 1894.

SVIM MLADIM DALMATINKAM, MILIM POSESTRIMAM

Roda slavo ilirskoga,
Majke sviju Slava,
Kćerka si gizdava,
Nimfa mora jadranskoga.
Prvo zato štujem te,
Pjevajući slavim te,

Slavna Dalmatinko!

Čvrstoga i zdravog tijela,
Nu, pri tomu vrijedna,
Neodmorna kano pčela,
Tražeć cvijeta medna.
Drugo zato hvalim te,
Pjevajući slavim te,

Vrijedna Dalmatinko!

A iz tvojih sjajnih oči
Živa vatra sijeva,
Pred njom svaka zvijezda u noći
Sjajnost svu sakriva.
Zato hvalim te,
Pjevajući slavim te,

Lijepa Dalmatinko!

A rumeljku tvoga lica
Tko će opisati?
Ružicom baš svih ružica,
Moro b' te nazvati.
Zato hvalim te,
Pjevajući slavim te,
Lijepa Dalmatinko!

Nije čudo krasna da si,
Kad u tog Proljeća
Zemlji, kao cvijet odrasla si
Ljepša od svakog cvijeća.
Tu morajuć štujem te,
Pjevajući slavim te,
Lijepa Dalmatinko!

Čisto ilirske iz tvojih
Usta, riječi teku,
Ke sasnula s' u povelju
Po majčinom mlijeku,
Ljubim te,
Pjevajući slavim te,
Lijepa Dalmatinko!

Pjevom slaviš hrabre čine
Naših sokolova,
Stare majke Domovine
Sve vjernih sinova,
O, ta, zato ljubim te,
Pjevajući slavim te,
Mila Dalmatinko!

Jedna nam je Majka svima,
Mi smo djeca njena,
Ja Brat, ti si Posestrima
Moja vijek milena.
O, ta, zato ljubim te,
Pjevajući slavim te,
Sejo Dalmatinko!

9. studenoga 1845.

...
...
...
...
...
...

...
...
...
...
...
...

...
...
...
...
...
...

...
...
...
...
...
...

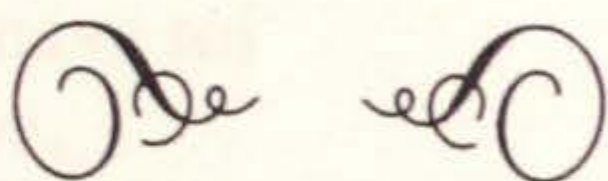
...
...
...
...
...
...

...
...
...
...
...
...

...
...
...
...
...
...

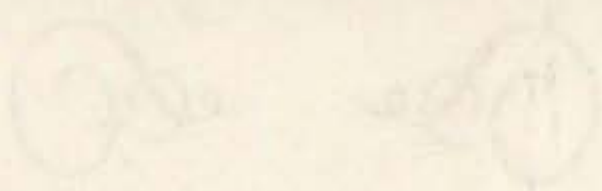
...
...
...
...
...
...

JEDNOM SPEDA DJEVA

PODUNAVKE

*Dunave, Dunave, tiha vodo hladna,
Što stojiš, što misliš, pak se ne razlivaš
I mome dragome pute ne otvaraš?*

PODUNAVJE

Donnerstag, 1. Juni 1894, 10 Uhr 15 Min.
2. Sitzung des Ausschusses für die
1. Sitzung des Ausschusses für die

JEDNOM SJEDA DJEVA

Tako obali na Dunava toj
Jednom sjeđa djeva,
Izgledajuć draga svoga,
Grozne suze lijeva.

Zaklinjuć te, oj, Dunave,
Da pobrzaš tokom,
Da bi dragog ugledala
Željnim, što pre, okom.

Jer već duga, u čekanju,
Godina joj ode.
Al' joj dragi ne vrati se
Tokom tvoje vode.

Pak još veli da će čekat
Tri godine dana,
Dok se dragi ne povrati
Do nje, mile, stana.

Ako li, pak, i donde se
Dragi njen ne vrati,
Da će svoje bijele dvore
Crnim zavit dati.

Pak će za nj, ko izgubljenim,
Dok joj život traje,
Plačuć žalit, tako javljat
Svoje gorke vaje.

2. rujna 1863.

NA DUNAVSKOJ OBALI

Tako i ja na dunavskoj
Sad obali sjedim,
U njegovu mutnu, brzu,
Vodu snužden gledim.

Al' ja nemam izgledati
Ni mila ni draga,
Što je bilo, bitisalo...
Nestalo mu traga...

Pa, ipak mi na srdašcu
Težak teret leži,
Čini mi se, od obale
Dunavske je teži...

Pa, ipak mi nadimlju se
Moje slabe grudi,
Ko kad vihor miran Dunav
Na talase budi.

Ipak mi se vid očinji
Muti i preлива,
Kano što to u proljeće
Sa Dunavom biva.

A to sve sa uspomena,
Prastarih i novi',
Kojim Dunav i srce mi
Izmjenice slovi.

Pak ti, jadan, čas zaplačem,
Ko za dragim djeva,
Čas mi krvca uzburka se,
Oko žarom sijeva...

A čas mi se u milina
Topi srce mlado,
Kano da ga slašću pita
Nekadašnjom, dado...

Čas ko crvak skuči mi se
U svojemu kutu,
Pak uzdiše da olakša
Neku bolju ljutu...

A čas opet, kano dijete,
Prokšeno i mazno,
Igra, pjeva, zadirkuje,
Priželjuje razno...

3. siječnja 1864.

HAJDE, SEKO, FRUŠKOGORKO

Hajde, seko, Fruškogorko,
S tvojim sinkom šetat,
Pomozi mu cvijeće brati
I u vijence spletat.

Prosto cvijeće neven zvano,
Naše slave slavne,
Kraj Dunava štono cvaše
Za prošlosti davne.

Te kićaše Frušku goru,
Tvoj premili stanak,
I kiti ju – makar svelo,
I današnji danak.

A uz neven brat ćemo
I to pelin bilje..
Za znak da nas skupo-gorko
Stalo slave smilje.

Istina je kano pelin –
Kras taj, Bogom stvoren,
Samo joj je, ko i njemu
Gorak list i koren

Takvog, sejo, ponajviše
Cvijeća nami treba,
Da omili domaćega
Korica nam hljeba –

Ali zato i drugoga
Cvijeća ćemo brati,
Što će vijencu ljepši izgled,
A i miris dati.

Tako pošav, mila sejo,
Od tog ušća dravskog
Šetat ćemo s' kraj Dunava
Do otoka savskog.

Sve u staroj i novijoj
Što se dobi zbilo
Što vidimo zanimljiva,
Ti ćeš kazat, Vilo.

A i ja ću iz mog žića
Riječ uplest koju –
Samo, udesi, slatka sejo,
Slabu žicu moju.

Pak zapjevaj tankoglasno
Iz vilinskih grudi,
A sinak će tvoj uz tebe
Da polako gudi.

Samo tako Podunavke
Omilit će rodu,
Samo tako neće željnu
Promašiti zgodu.

3. siječnja 1864.

OJ, DUNAVE, MIO SI MI

Oj, Dunave, mio si mi
Od djetinjstva moga,
Kao deran ljubih tebe
Kano brata svoga.

Kano dijete svojoj majci
Što hiti u krilo,
Tako mene k tebi vuklo
Vijek čeznuće milo.

Po obala tvojih krasnih
Sto se puta šetah,
Trčah, igrah, brah jagode,
Cvijeće u stručak spletah.

Na bajeru tvom sto puta
Sa udicom sjeđah.
Pecajući, u svoj plovak,
Ko štrk u jaje gledah.

Il' u čamce sjedaj s braćom,
U vesala slozi,
Po tebi se, pjevajući
I šaleći, vozih!

Pa kad, zbaciv lako ruho,
U te skočih smjelo,
Brčah s', gnjurah, plivah, skakah,
Umivajuć tijelo.

Al' s obijesti, malo jednom
Ne zaglavih vijekom,
Da me tvoja ne izbaci
Voda brzim tijekom.

Drug mi hitar, plavac dobar,
Mahom skoči za mnom,
Uhvati me, istrže me
'Z ralja grobu tamnom.

Prvo tebi, drugo drugu,
Zahvaliti imam,
Što još ovim trudnim svijetom
Putujući klimam.

Ti, Dunave, ko da znade
Da ću te ja slavit.
Ne htjede me, mlada, luda,
U sebi zadavit.

Zato malen za dar primi
Podunavke ove,
I ozbillne, i šaljive
I stare i nove.

3. rujna 1863.

OJ, DUNAVE, HLADNI, BRZI

Oj, Dunave, hladni, brzi,
Ti si naša rijeka,
Od slavjanskih pradjedova
Naših pamtivijeka.

Obale im krasne, plodne
Omiliše tvoje,
Zato sebi sagrađiše
Tu stanove svoje.

Oj, Dunave, ti bje svjedok
Živi njenog bića.
Slave, sreće i napretka
I nezgoda žića.

Tu kraj tebe oni mnogi
Ljuti bojak biše,
Krvcu svoju i dušmansku
S tvojom vodom sliše.

A ti, s brzi vali tvoji,
Uzduž krasnih gora,
Odnese im slavu njinu
U sveg svijeta mora.

Oj, Dunave, zato ti si
Naša sveta rijeka,
I ostat ćeš dok ustraje
I svijeta i vijeka.

3. rujna 1863.

OJ, DUNAVE, VELA RIJEKO

Oj, Dunave, vela rijeko,
Sliko moga roda,
Velikoga, prostranoga
Slavjanskoga ploda.

U tebe se mnoge rijeke
Ulivaju tijekom,
Te prostranom i velikom
Tebe čine rijekom

Tako s raznih, rod slavjanski,
Plemena sastavljen,
Velik ti je, prostran ti je
I svuda proslavljen.

Iza Nila i Gangesa
Tebi slične nije,
Ti najveća jesi rijeka
Što se svijetom vije.

Tako i moj rod slavjanski
Međ narodi ini,
Najveći je, najjači je
Među svimi, on jedini.

Osamdeset miliona
Nije šala, brale
Sav bi svijet drhtat moro
Da se na njeg svale.

Samo jednu ima manu
Rod taj velik, dičan,
I po njojzi, moj Dunave,
Tebi nije sličan.

Ti tolike u se primaš
Razne rijeke mnoge,
Pak si samo velik, silan,
S ote s njimi sloge.

A Slavjani, premda jesu
Jedne majke čeda,
Kod njih sloga sve do danas
Udomit se ne da.

Tamo sila, tu lukavost,
Rastavlja mi braću,
Ovdje zloba, svagdan kroji
Haljinu im kraću...

Al' tješi me, moj Dunave,
Ipak tvoja rijeka
Da nesloga ta trajati
Ne može dovijeka.

Ko što tebe zlobni sile
S nasipi te velji,
Odbijajuć, da im tečeš
Po njihovoj želji,

A ti stoga gnjevan, bijesan,
Slogom rijeka tvojih,
Dereš, rušiš, sve što god ti
Na tvom putu stoji.

Pak ti opet teče voda
Kud je prije tekla,
Tako moraju s' jednom složiti
Svi slavskog podrijetla.

OJ, DUNAVE, LIJEPO IME

Oj, Dunave, lijepo ime,
Starim Ister zvani,
Al' Dunajem okrstiše
Tebe baš Slavjani.

Od boginje svoje krasne,
Zvane djeva Duna,
Štono bješe kćerka svijetla
Tog boga Peruna.

To bijaše krasno luče,
Da mu ne bi para,
Puno slasti, puno milja,
Puno draga čara.

Od ljepote i krasote
U se gledat ne da,
A i tko će u kćer sunca
Da očima gleda?

Kada svoje zlatne kose
Širom svud razbaci,
Tad se svijetle, tada sjaju,
Istog sunca traci.

Kad se smije, tad joj 'z usti
Cvate ruže cvijeće,
Tad se i svem svijetu javi
Drago premaljeće.

Kad prošeta, svuda nikla
Trava suha zlata,
Znamen ljeta i zreloga,
Bujnog, žitnog vlata.

Kad zaplače, tad iz oči
Sam joj biser kaplje,
Znak jeseni i kišice,
Što zemlju nataplje.

A kad spava, po nebesnom
Perju mi polega –
Znak je zime i studeni
I srebrnog snijega.

Bujne l' mašte djedov' naših,
Vrijedne rajskog svijeta!
Kako sebi predstaviše
Četri doba ljeta!

Četir' doba s kojih niče
Svako svijetu blago,
Što je nam za život nužno,
Što je srcu drago.

Tu boginju takvu smislit
Samo Slavjan moga,
Slavjan pjesnik, umom vrlim
Nadaren od Boga.

Pak i zato tu božicu
Ljublja, štova jako,
A jer i ti mil mu bješe,
Tebe prozva tako.

OJ, DUNAVE, NAŠ VELIKI

Oj, Dunave, naš veliki,
Široki i dugi,
Ti Slavjanom ko Žudijam
Svet bje, Jordan drugi.

Štovahu te pradjedovi
Kano svetu rijeku,
Vjerujući da imadeš
Moć čarobnu neku.

A boginje, sve to Dune,
Imenjače tvoje,
Kojoj u slavu, tebi molbu
Šalju pjesme moje:

Kako onda, tako danas,
Budi što si bio,
Pa ko starim, tako nami
Bit ćeš svet i mio.

Teci bujno, moj Dunave,
Slavstvom se razlivaj,
Te mi oči slavjanskomu
Rodu mom umivaj.

Neka spade mnogom mrena,
Što mu vida ne da,
Da mi svaki sinak roda
Načisto progleda.

Da mi vidi i upozna
Roda slavu staru,
Da mu s' nje se srce, oči,
Sa ponosom žaru.

Tako rod mi umivajuć',
Mrenu s oči skidaj,
I tako mi stare rane
Moga roda vidaj.

Stare rane, ah, nesloge
I mržnje u domu.
Oh! Dabogda utonule
Vijek u bezdnu tvomu.

Il ih klete, odnesao
Dol' u Crno more,
Pa nikad se ne vratile
U rod mili gore.

A koji god brat il' seka
Tvoju vodu pije,
Da im srce, očarano,
Za svoj narod bije.

Da im bude sve što j' naše
Skupocjeno blago:
Majčin jezik, knjiga, prava,
Sve milo i drago.

Pa, ko što se posred tebe
Nove ade prave,
Tako rod naš da doživi
Skorim nove slave –

Ko ti tekuć, otpor rušec –
Određenju svomu –
Oj, prosvjete i slobode
U milome domu!

OJ, DUNAVE, GDJE JE ONO STARO, ZLATNO VRIJEME

Oj, Dunave, gdje je ono
Staro, zlatno vrijeme,
Kad uz tebe življaše mi
Staro slavno pleme?

Gdje je gornja, gdje je donja
Panonija sada?
Gdje su naši pradjedovi
I njihova vlada?

Gdje gradovi ukraj tebe,
Vele čvrsti, jaki?
Pred kojima uzdrhtao
Kleti dušman svaki?

Gdje ljepota i divota
Moga zavičaja?
Srijema moga preslavnoga
Tog rimskoga raja?

OL DUNAVE, GDE JE ONO STARO
SLATNO VRIJEME

Ol Dunave, gde je ono
staro, slatno vrijeme,
Kad uz tebe živjao sam
Staro slatno vrijeme!

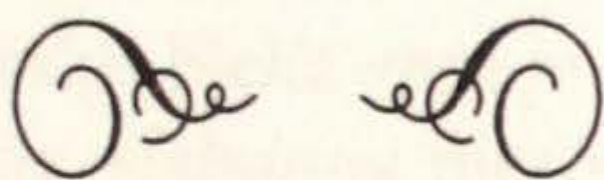
Gde je gorja, gde je donja
Panonija sada?
Gde su naši predjedovi
I njihova vladavina?

Gde gradovi ukraju tebe
Vele čvrste i jaki?
Pred kojima neobitao
Kleti dalmatinski zid?

Gde ljepota i divota
Moga zavičaja?
Stijene moga prebivališta
Tog rimskoga raja?

KARLOVCI SRIJEVSKI

Od Karlovci Srijemski
Od mene mladost

Koj su drvo rane prave
Od rane ti rane prave

APOSTROFE STARIM, SLAVNIM GRADOVIMA

Radi vas
Požao

Ali mi ne mogu
Mogu se ne mogu

Ovdje, s jedne strane, na drugu stranu

Sto su ljudi, ljudi su ljudi su ljudi

Gdje su ljudi su ljudi

Vino, što je vino su ljudi

A kad se pojavi su ljudi su ljudi

I kad se pojavi su ljudi su ljudi

Vino, što je vino su ljudi

Tada ljudi su ljudi su ljudi

A kad se pojavi su ljudi su ljudi

Tada ljudi su ljudi su ljudi

Vino, što je vino su ljudi

Tada ljudi su ljudi su ljudi

A kad se pojavi su ljudi su ljudi

Ovdje su ljudi su ljudi su ljudi

Vino, što je vino su ljudi

Tada ljudi su ljudi su ljudi

APOSTROFE STARIM
SLAVNIM GRADOVIMA

KARLOVCI SRIJEMSKI

Oj Karlovci Srijemski! Neka vam je dika!
Od mene mlađanog, slabanog pjesnika,
Koj na slavu vami pjeva,
Od radosti suze lijeva.

Radi romantična vašeg položaja,
Prilika ste meni zemaljskoga raja.
Ah, ne mogu opisati!
Milina je pogledati.

Ovdje, s jedne strane vas brdine kite,
Što su šumom, lozom vinskom posadite;
Gdjeno rodi umiljato
Vino, što je svud poznato!

A kad se popnem na iste brdine,
I moje tad oči bacim u doline,
Vidim prvo vas tu doli
Tada Dunav brzi, oholi!

A kad oči bacim od Dunava prijeko,
Tada mi dopire pogled moj daleko;
Vidim Bačku, Banat ravni,
Vremena se sjećam davni'!

Acimincum vaše prvo bješe ime,
Ono već u rimskog carstva vrijeme sijaše,
Konjanici, strijelci biše
U vama, carstvo tu braniše.

Al' u ona burna i stara vremena
Razoriti bjaste, osta uspomena.

No, Bog ne htje da zginete,
Već nanovo da sinete.

Od mile Hrvatske njegda bivšeg bana,
Herichrata, zvanog imenom Ioanna,
Sina Karle, vi njegova,
Zgrađeni ste opet iznova.

Od njega ste ime zadobili ovo,
Od Karle, Karlovci, ime vaše novo.
Jako j' moro vas ljubiti,
Jer vas hoti sagraditi.

Spomen njegov živi još kod stanovnika
I živjet će njegova i slava i dika,
Banstola dok uzorita
Bude i tog vjekovita.

Krasna okolica vaša sretna bila
Da je Dragutinu kralju omilila,
Da prijestol kad ostavi,
Zadnje dane tu probavi.

U vama se silni lavi pomiriše,
U vama hrabre si desnice pružiše,
Hram Marije mirne, zvani,
Na spomen je sazidani.

A vrhovni pastir pravoslavnog stada,
U sredini vašoj Stol svoj ima rada,
Gdje za ovce vjerne s' brine,
Pazeć koja da ne zgine.

Ta su, koja lira, vam na slavu, moja
Spjeva – al mi srce još nema pokoja.

Zato čujte, molim, moga,
Želje srca mlađanoga:

Nek u vama mila narodnost procvjeta,
Nek sinova vaših bude cilj prosvjeta.

K tom nek s' slatka sloga združi,
Nek brat bratu ruku pruži.

Jer jedino tako možemo s' nadati

Da će nam narodnost, dom, rod, procvjetati,

Tako slavsku proslaviti
Majku, vjerni sinci biti.

Nek u vam učeća mladež se probudi,
U koje slavjansko srce kuca grudi.

Nek se vježba u jeziku
Majke, za nju polzu, diku.

Neka je u vama svako blagostanje,

Razne umjetnosti brzo promicanje,

Nek građani vam vjekovomu
Budu vjerni Rodu, Domu.

Oj, Karlovci, to su baš iskrene, tvoga

Želje sinka vjerna, sinka mlađanoga,

Koj na slavu teb' ta spjeva,
Sad radosti suze lijeva.

U tebi sam prvu svijeta luč vidio,

U tebi mladosti dneve sprovodio,

Srce kuca iz daljine,
Ljubavlju za tobom gine.

Primate ta, koja sinovskom ljubavi
Spjevah vašoj većoj hvali, diki, slavi,
Bog dao moje da s' izpune
Želje, te vas da okruni!

3. travnja 1846.

VARADINU, GRADE STARODAVNI

Varadinu, grade starodavni!
Bijeli orle povrh modre stijene!
Pod kom biše bojevi se slavni,
Sve navale bjehu odbijene,
I sutra mi ko pobjednik stoj!
Pa, zbogom ostaj, mili dome moj!

Varadine! Drage mi kolijevke
Tužni stanče, ah, bez mile majke!
Uz dojilja njegu i popijevke,
A uz ljubav draga mi babajke,
Gdje mi osta slatki spomen, oj!
Zbogom ostaj, mili dome moj!

Varadinu! Moj ubavi raju,
A rad tvoje fruške okoline,
Gdje se nižu, u zelenom boju,
Vinogradi, šume i doline,
Gdje sprovodih mlađan život svoj!
Zbogom ostaj, mili raju moj!

I gdje jošte, eno, tamo doli,
Majke božje mala crkva stoji,
Gdje se često Njojzi smjerno molih,
Često tužno srce uspokojih.
A uz crkvu, grob majke mi, joj!
Zbogom, crkvo, i grobe dragi moj!

Vas pohodit nikad više neću
Da utjehu Majke božje prosim
Da na majke grobu palim svijeću,
Da ga svojim suzama orosim!
Jer u turske ralje idem, joj,
Zbogom, crkvo, i ti, dragi grobe moj!

Zato u času tužnog mi rastanka
Molim ti se, Božja majko draga,
Sutrašnjeg ti blagog snježnog danka,
Oh, pomози skršit nekrst vraga,
Pobjede nam slavu rodu daj!
Zbogom, crkvo, i, grobe drag, ostaj!

Iz Varadinka Mara, 1887.

POSVETA ZEMUNU

Oj Zemune, na grani limone! –
Ko što narod naš o tebi pjeva,
Valjda s čara tvoga položaja,
Kako stojiš na toj visočini,
Tom okrajku naše Fruške gore,
Kano limun na tananoj grani.
Ili htjede tim nazivom reći
Da si kano gizdava djevojka,
Razmažemo materino zlato,
Kojeno se, proscem prkoseći,
S limunovi na njih nabacuje,
Al ni jednom ruke pružit neće.
Dok ne dođe suđeni joj dragi,-
Il tim mišlja na staru si slavu,
Od zamande i od pamtivijeka,
Kako lijep si, veličanstven, bio
Tom gradinom tvojom, na Gardošu,
A opkoljen svoda čvrstim zidom,
Iskičenim kulam ubojitim,
Kano stablo s limunima žutim,
Premac uvijek gradu Biogradu,
Stoga su se vijek narodi razni,
Kano momci za lijepu djevojku,
Otimali za te, osvajali,
Pak si mnoga bijedan propatio.
Sa suzama od divljaštva njina
Propado si i opet se dizo,
Toliko puta za tolikih ljeta.

Ali zaman prot sudbini kletoj,
Do stare se slave ne dokopa,-
I staro ti uginulo ime-
Singidunum rimski il Taurunum,
A novo ti uskrsnulo – Zemun,
Od naroda našeg zemunica,
Koj pod tobom, hud, u njih prebivo...
A od slave sveg veličaja tvoga
Jedva osta ono razvalina,
Na Gardošu, na ponosnom brdu.

*Iz epa Sveti Ivan Kapistran, pobjeditelj Turaka
kod Biograda 1456, 1892.*

BIOGRADE, KLJUČU OD ZLATA

Biograde, slavni pamti od vijeka!
Ti gradino čvrsta dviju kraj rijeka!
Gibraltaru slavski, ključu od zlata,
Na istok koj čarni otvaraš vrata.
Poželi l' pak istok zapada meka,
Ogledat s tobom sila mu prijeka,
S tog naroda raznih jagma vijek za te.
Svi zavidnim okom gledali na te.
S istoka, zapada, hrlili k tebi,
E da bi, samo, te dobili sebi.
Pod tobom bili se ljuti ko lavi,
Dok jači slabijeg ne skrši, smlavi.
Kolika pod tobom krvi je rijeka,
Potekla rad tebe pamti od vijeka!
Koliko kapa li pustih tu osta,
Koliko rad tebe bogalja posta?
Kad bi nam pričat sve, tvrđa ti, znala,
Od čuda bi velja pamet nam stala!

*Iz epa Sveti Ivan Kapistran, pobjeditelj Turaka
kod Biograda 1456, 1892.*

KANO ZRNJA SA BISER ĐERDANA

Kano zrnja sa biser đerdana,
Dubrovniče, staroslavni grade!
Sjaj biseru u hrvatskoj kruni,
Slavan svoje mudre samovlade,
Tijekom dvanajst vijekova punih.
Poznat, gledan, cijenjen za tada
Od naroda istoka, zapada,

Rad obrta i trgovine tvoje
Otimo se za te svijet cio,
Rad slobode i slave svakoje
Zavidan ti, svatko, zloban bio,
Bizant, Norman, Mlečan muku muče
Da te osvoje, slobodu ti skuče.

Al ti ko div il' hrid mora tvoga,
O kojoj se svak val bure krši,
Sve navale svijeta ti zlobnoga
Odbi, slomi, sve u kap rasprši.
Usred bura cvijetom si nam cvao
Ko nijedan grad rod osvjetlao!

Dubrovniče! Preslavni nam grade,
Milodušni ti nam Ljubdragane,
Oj, hrvatskih Vila rukosade!
Kolijevko im i najdraži stane!
Tu se pjesme njih ko roj rojile
Tu Dubravom tančec izvodile!

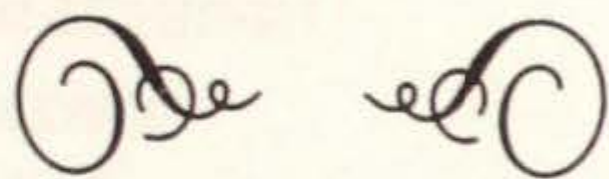
Dubrovniče, sjaju hrvatske Atine!
Menčetića, Držića, Čubrana,
Nalješkova i Dinka Ranjine,
Zlatarića, Gundulić Ivana,
Koj Osmanom, dvoreć svojoj Vili,
Palmotu i Đurđa i sve nadkrili.

Zato, tko je slovinskoga srca,
Da ne cijeni, naš te Dubrovniče?
Da s radosti suza mu ne vrca,
A s harnosti vječne da ne kliče:
Oj, slava ti vječna, ti, naš grade,
Koj nam takvo, Vili, blago dade!

Ja, bar što je moga srca mala,
Da mi j' možno na nj bi te pritiso,
Da svak čuješ kucanj krvi vala,
I razumiješ kako bih uzdisao:
Oh! Ljubim te, štujem tvoje hridi,
Stoput sretan što te danas vidih.

Iz spjeva *Podno Gundulićeva spomenika*, 1889.

ZASTOP

ANAKREONTSKE

ANALYTIQUE

ZAŠTO?

Ljubit zašto da ne smijem?!

Ta, sve što je u naravi

Slatkom diše sve ljubavi.

Svaki od nje svoje biće

Dobi stvor i svoje žiće;

Ona je majka svih milena,

Nisam ni ja od kamena!

Ljubit zašto da ne smijem?!

Cjelov dati zašto da ne smijem?!

Vjetrić ljubi krasno cvijeće,

Leptir ljubit ga doliće:

Kamen, ljubeć drugi kamen,

Znak cjelova daje plamen,

A srce cjelov s mednih usti

Primit, vratit da propusti? –

Cjelov dati zašto da ne smijem?!

Pjevat zašto da ne smijem?!

I po polju, i u gori,

Svud se ptica pjesma ori;

U pjesmi je sve veselje,

U njoj srca ćuti, želje;

S njom utjeha se ulijeva –

A ne misli zlo tko pjeva! –

Pjevat zašto da ne smijem?!

Šalit zašto da se ja ne smijem?!
Briga starcem nek ostane,
A za mlade nije dane;
Šala svako društvo krasi,
Od duga nas časa spasi,
Brzo teku žića dnevi,
Zašto, dakle, tuge, gnjevi? –
Šalit zašto da se ja ne smijem?!

Piti zaš' da ja ne smijem?
Zemlja i sve na njoj pije,
Isto sunce kad nas grije.
Bog nam dade, osim vode,
Da nam vinske loze rode;
Da nas vince razveseli,
Da nas krijepi, hrabri, smjeli,
Piti zaš' da ja ne smijem?!

Smijat zašto da se ja ne smijem?
Taj baš mudar bit ne mora
Koji uvijek čelo svora.
Smijom radost srce kaže,
S veseljem se svakim slaže,
A dost je svjetskih ludorija
Što su vrijedne našeg smija.
Smijat zašto da se ja ne smijem?

15. ožujka 1849.

DRŽTE ČAŠE SVI U RUCI

Držite čaše svi u ruci,
A ti gazda vino vuci.
Časti goste dok ne svane,
Dok ti ardov ne usane.
Onda, gazda, laku noć,
Bog ti bio na pomoć!
Sutra ćemo opet doć!

Deder, gazda, goste služi,
Da te koji ne naruži,
I napuni čaše svima,
Da pijemo zdravicu vina.
Zdrav nam gazda ti budi,
Pak nas opet ponudi!

Za veliku slavu našu
Sad u ruke svaki čašu.
Zašto da se tud pečemo,
I u novac sve tečemo,
Hitro, složno, pijmo sad,
Koji ima vince rad!

Baš je, braćo, božja volja,
Da ne može biti bolja.
Osta čisto, prazno, staklo,
I vino se već izmaklo.
Slatko smo ga popili
I u grlo salili.

Sada opet nek se toči
I to gazdi baš na oči.
Ma se zato on ljutio
I sebikar naškodio,
Mi ćemo se veselit,
Još ka tomu jest i pit.

Svud je dobro, novca gdi je,
A najbolje gdje se pije.
Nisu dobra sva u raju,
Jerbo tamo pit ne daju.
Na nebu je slavni raj,
A na zemlji kelneraj.

Danas jesmo, sutra nismo,
Dogodine Bog zna gdi smo.
Pitat će nas gdje smo bili,
A nismo se ni napili.
Pijte, braćo, dok ima,
Nek se nitko ne štima!

Mi smo ljudi kratka vijeka,
Još da nema toga lijeka,
Bog i duša! Svi bi ljudi
S mnoge brige bili ludi.
Deder da se kucnemo!
I da vince gucnemo!

Tako, mila braćo, valja!
To je našeg gazde volja.
Svaki neka dobro muze,
Otari mu, bližnji, suze.
Pak se spremi, i drugu,
Bacit koju još tugu.

DOMAĆINU

Mi falimo i slavimo
Našeg domaćina,
Koji nama zabadava,
Daje dobra vina.

On ne mari niti brani
Da se napijemo,
Već on želi da veseli
Kod njega budemo.

ČAŠA

Dobri domaćine
I vi gosti s njime,
Hvala milom Bogu
Da vam danas mogu
Pjevati,

Naši stari kažu,
Koji rijetko lažu,
Gdje se jede,pije,
Tamo dobro nije
Šutjeti.

A čaša vam veli
Iz sveg srca želi
Da ju poslušate,
Pak da cijenu znate
Njezinu.

Prije mnogo godina
Ja sam bila svima
I drvena lijepa,
Jer su bila slijepa
Vremena.

Caru i prostaku,
Na travnom astalku,
Ja sam uvijek bila
Služkinja premila,
To pamtim.

Al novije vreme
Prispjelo je meni,
Za ublažit tugu
Obukla sam drugu
Košulju.

Staklena i zlatna
Gostom ja sam znatna,
Katkad mi ramena
Cvijeće i imena
Ukrase.

Sad me opet ljube
Gospoda i sluge,
A ne znadu da sam
Ja ona, koja sam
Prije bila.

Skupe l' se gdje starci,
Svi sa svoji znanci.
Jer mene ne znadu,
Zato me i dadu
Dozvati.

Ja svjedočim taki
Tko je bio kaki.
Stane l' ovih vika,
To je meni dika
Miriti.

Gdje se, blage ćudi,
Skupe mladi ljudi,
Sa mnom pjesme poje,
Zaborave svoje
Sve tuge.

Ovdje mnoga djeva
Okom na me sjeva.
Još gdjevoja dama
Postala bi sama
Čašicom.

Pruže l' meni ruke,
Eto mladim muke.
Misle da sam mlada
U gorici lada
Ljuvena.

Još kad vide mene
Na usnama žene,
Rad bi bili čaše
I krunjene flaše
Ljubavi.

Oto sudba veli,
Al' opet veseli,
Kad još s jedne strane
Piti ne zabrane
S ljuveznom.

Gdjekoja nevjesta
Meni ne da mjesta;
Lončić u peć krije,
Iz njeg vino pije
Potajno.

Al' na čast joj lonac!
To nije moj konac!
Da u peći strepim,
Već med družbom hleptim
Da živim.

Ja sam kruna gosti'
Kad ih ima dosti.
Mene svaki ljubi,
Mnogi pamet gubi,
S nemira.

ZDRAVICA

Danas prispije dan nama nove radosti,
Na stran, dakle, bacmo svaki sve žalosti,
Pa si čaše napunimo
I po naški se kucnimo,
Da se znade
I poznade
Što se slavi,
I tim bavi
Nek se svak gost vjerni.

Sada ćemo lijepo gostom napijati,
Srca otvorit, vinom nazdravljati.
Hajd u ruke žurno čaše!
Neka živi društvo naše!
Koji mogu
Nek za slogu
Vječno piju
Dok im siju
Natočene čaše!

Najpre, Bog uzdrži našu domaćicu,
Čestnog ovog stola dobru gospojicu,
Koja vinom nas napaja,
K tomu dobro jesti daje;
Sve što j' živo
Desno, lijevo
Neka pjeva
I zalijeva
Vinom suha grla.

Bog poživi našeg kućegospodara,
Prijatelja milog, kao poglavara,
Nek živi nam na slavu.

Domovinu ljubi pravu
On ko prvi
Da ne vrvi
Kano lije,
Već nek spije
Svim za primjer čašu.

Neka živu domorotke krasne,
One uvijek nek prate nas,ko zvijezde jasne,
One nek u svakom trudu
Slatka radost nami budu;

Nje grlimo
I ljubimo
Da posrnu
I tad vjernu
Riječ ljubavi dadu.

Domoroci naši neka dugo živu,
Pili oni vino, ili pako pivu,
Makar baš i samu vodu;
Samo nek su vjerni rodu!

To je šala,
Koja valja
Nam na radost,
Jer za žalost,
Nećemo znat danas!

U ZDRAVLJE SVIMA

Svakoga je naroda
Svugda svoja navada,
Neki piju vodu
Želucu na škodu.
Jer s' od vode legu
Žabe u želucu.
Turci piju kavu,
Šerbet i rakiju.
Pivo piju Nijemci,
Česi i Korušci.
A Hrvati vino,
K tomu posve fino.
Hvatajmo flašicu,
Nalijmo čašicu,
U zdravlje svima
Koji piju vina,
A ostave vodu,
Želucu na škodu!

ČUTUR AM, ČUTUR TAM

Slušajte me, prijatelji,
Da vam krepost vinca kažem –
Koji ste vinca štovatelji,
Vidjet ćete da ne lažem,
Čutur am, čutur tam,
Samo nek je Vinko s nam!

Veso ide muž na polje
Kad mu vince srce grije,
Kopa, žanje, dobre volje,
Kad se vina podnapije.
Čutur am, čutur tam,
Samo nek je Vinko s nam!

I muzikaš sve to bolje svira,
Gude strune veseli je,
Ljepše na njih on prebira,
Kad se vinca podnapije.
Čutur am, čutur tam,
Samo nek je Vinko s nam!

Lakše pisac piše perom,
Kad ga Vinko Lozić grije,
A Turčin će krenut vjerom
Kad se vinca podnapije.
Čutur am, čutur tam,
Samo nek je Vinko s nam!

Naše lijepe gospođice,
Milostive i gospoje,
Tek su onda šećernice,
Kad se malo ponapoje.
Čutur am, čutur tam,
Samo nek je Vinko s nam!

Snađe l' i Vas tuga prijeka
Il ko mene jad,kubure,
Onda nema boljeg lijeka
Osim Vinka i čuture.
Čutur am, čutur tam,
Samo nek je Vinko s nam!

Iz Piščeve kubure, 1870.

ZDRAVICA MILKI

Ao, Milko, ružice,
Medne su ti usnice,
Ko ih ne bi ljubio,
Studen kamen bi bio!
Ao, Milko, djevojko,
Ti Mitina Milojko!
Kad te ljubi Mita, dva
Srca tebi će da da!
Ao, Milko, srdašce,
Ti Mitino sunašce!
Ogrij Mitu, neka zna
Kako Milka, sunce, sja!
Ao, Milko, milena,
Miti daj struk seleni,
Da ti uvijek miriše,
I za tobom uzdiše.
Ao, Milko medena!
Ne bud' ni men' ledena,
Već mi dodaj čašicu,
Da ti pijem zdravicu.
Ihu hu, ihu hu!
Da ti pijem zdravicu!

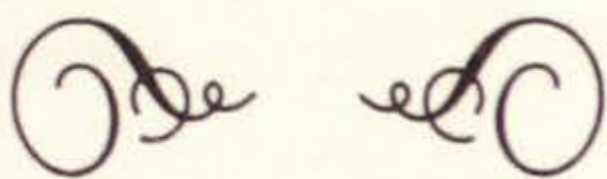
Iz Saćurice i šubare, 1864.

ZDRAVICA MIKI

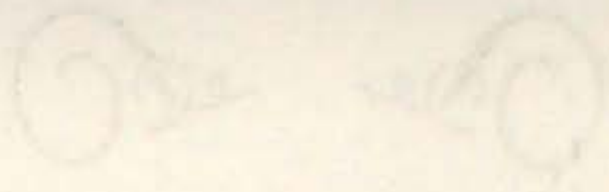
Aa, Miko, triko,
 Medne su ti usnice,
 Ko ih ne bi ljubio,
 Studen kamen bi bio!
 Aa, Miko, djevojko,
 Ti miša Miliško!
 Kad te ljubim, dno
 Zna tebi će da dal
 Aa, Miko, srdače,
 Ti mišo sunače!
 Opiji mi, neka zna
 Kako Miki, srce, eja!
 Aa, Miko, miša,
 Miš daš srce selma!
 Da ti njišk miše,
 I za tobom uzdiše.
 Aa, Miko medena!
 Ne bud' ni meo' ledena,
 Već mi dokaš čista,
 Da ti pišem zdravica,
 Ihu hu, ihu hu!
 Da ti pišem zdravica!

iz zbirke "Ljubav 1994"

UDOVICA MLADA

**SOCIJALNE,
SATIRIČNE, ŠALJIVE**

SOCIÉTÉ
SATURNINE SALLIVE

UDOVICA MLADA

Ta, života nad životom
Udovičkim nije,
Sve ti njoj se klanja, dvori,
S njom se šali, smije.
A ona se širi – raste –
Što ju svi tak lijepo časte.
Udovica mlada, ta, njena je vlada!

Udovica, sirotica,
To se lažno kaže,
Ako j' samo mlada, lijepa,
Svi ju onda traže,
Svak joj nosi – svak ju prosi,
A ona se tek ponosi,
Udovica mlada,
Ta, njena je vlada!

Udovica, kano ptica
Svuda leti širom:
Kano ona vjeverica,
Nikad nije s mirom,
Ta, svog nema gospodara,
Kako hoće plete – šara –
Udovica mlada,
Ta, njena je vlada!

Udovica, đavolica
I đavolit znade.
Zato mlado, pa i staro
Sve ju rad imade,
Ovog pipne, onog štipne –
Toga cvokne, onog cmokne –
Udovica mlada,
Ta, njena je vlada!

Udovica, prkosnica,
Kad ju mati kara,
Il' matora kad joj baba
Štogod prigovara,
Njih usekne, njim se krivi,
Pa po volji opet živi –
Udovica mlada,
Ta, njena je vlada!

Iz Hunjkave komedije, 1864.

KAKO MLADU DA UDADU

Što se majka, što se baka
S udovicom brinu –
Kako mladu da udadu,
Sebi s vrata skinu,
Kad će meni moj suđeni
Sam u kuću doći!

Udovica, oholica
Provodača neće,
Niti želi da s' veseli
S nametnute sreće.
Mora meni moj suđeni
Sam u kuću doći!

Da se stare cure spare
Treba provodača,
Jer po sebi ne bi jele
Svatovskih kolača.
Ali meni moj suđeni
Sam, baš, mora doći!

Iz Hunjkave komedije, 1864.

I VAS MORA TKOGOD PROSIT, SNUBIT

Trava raste, vije s' u zavojke,
Ne plašte se starosti, djevojke.

Dok na nebu bude sjajnih, sunčanih zraka,
A u svijetu brakljubećih, gizdavih momaka.

Kao što leptir leti cvijeće ljubiti, –
I vas mora tkogod prosit, snubit.

Sad to bio Kicoš Mato, il drljavi Stevo,
Il' balavi Gjuro kroz nos svatovca vam pjevo.

Iz Hunjkave komedije, 1864.

MICAC

Lovac htio ptičicu
Da ulovi s grane,
Napunio puščicu,
Da ju zgodi tane.
Lovac cilja poluslijep,
Puška čini: ždroc. –
A ptica mu diže rep! –
Micac!

Ribar htio ribicu
Da upeca masnu,
Pa spustio udicu,
Na njoj glistu krasnu.
Gnjurnu mu se plovac lak,
A on šapnu: pec!
Trže, al se sruči rak! –
Micac!

Stari štucer frajlicu
Htio dobit mladu,
Već sklonio mamicu,
Pa gladio bradu,
I od slasti lizo brk,
I već reko: hop!
Al dobio pod nos žvrk!
Micac!

Iz Hunjkave komedije, 1864.

KO BI S TOBOM, JEVTO, BRICO

Nije šala, oj mudrico,
Ko bi s tobom Jevto, bričo?
Ko bi znao sapunjati?
Gladit britve i brijati?
Flaster metat i kupice,
I te konjske pijavice?
Ili praviti te klistire
Sve štrcaljkom da otpire –
Nije šala, kod tih sprava
Treba oči, mudra glava.
Evo t' brico pravi groš,
Znaš li još što, reci još!

Iz Saćurice i šubare, 1864.

GRABANCIJAŠ ĐAK

Blažen ti je život đaćki!
I pun svake slasti,
Život pravi baš momaćki,
Kod svakog u časti.

Tko si, pita l' mene tko,
Pošto j' reć mu samo to:
Ja sam đak, ja sam đak!
Vila brat i Vilenjak!

Otvoren mi svijet se smiješi,
Nigdje nemam mete,
Kad me ovdje ništ' ne tješi,
Ja podbrusim pete.

Zbogom! Velim onaj mah,
I otresem s nogu prah,
Jer sam đak: jer sam đak,
Vila brat i Vilenjak!

Ja za gorke ne znam brige,
Kano drugi ljudi,
Naše škole, naše knjige,
To me malo trudi.

Sve, sve, šala mi je to
Jer u glavi nosim so,
Jer sam đak: jer sam đak,
Vila brat i Vilenjak!

Profesorčić počne l' koji
Da me pecka, dira,
Da mi zlobom kapu kroji,
Da me izbuksira,

Mah mu reknem: rad vam loš!
Ima u svijetu škola još!
Jer sam đak:
Vila brat i Vilenjak!

Ovdje danas, sutra tamo,
Škole ja pohađam,
Te učeći tako samo,
Ćefu svom ugađam.

Uz to učim spoznat svijet,
Ko l' je dobar, ko l' je klet, –
Jer sam đak, pravi đak,
Vila brat i Vilenjak!

Novca nemam nigda dosta,
Pa da vrag ga daje,
Više puta bude posta
U te đačke raje.

Al' kad imam, tko sam ja?!
Častim, gostim, nek se zna
Tko je đak, pravi đak,
Vila brat i Vilenjak!

Tu ti pivo, vino, teče,
Tu se pjesme ore,
Uz tamburu svako veče
Igra se do zore.

Ferbl, halber k tomu još,
Dok ne pukne zadnji groš!
Tako đak živi, đak,
Vila brat i Vilenjak!

Nema društva ni veselja
Gdje đak veso nije,
Svakog k njemu vuče želja,
Uza nj' sve se vije.

Mnogoj gospi, frajli, mil,
Veso, vragast, krepak, čil,
Jeste đak, pravi đak,
Vila brat i Vilenjak!

Zato mnoga suza kane,
Kad prolaze đaci,
Mnogoj seški pamet stane,
Svud su tuge znaci,

Odsvud samo čuješ: jao!
Grad bez đaka pust ostao!
Jer je drag svakom đak,
Vila brat i Vilenjak!

K tom prosvjete nosioci
Uvijek jesu đaci,
Za slobodu borioci,
Svud pravi junaci.

Rod im, jezik i dom drag,
Kad napadne kleti vrag,
Svuda junak jeste đak,
Vila brat i Vilenjak!

Iz Grabancijaša, 1873.

ČITANJE TAJINSTVENE KNJIGE

Da zna ženska glava,
Što j' odoljen trava,
Svagda bi ga brala,
U pas ušivala,
Uza se nosila.

Tko vilino sito, travu
Uza sebe uvijek nosi,
Nek ponosno diže glavu,
I dušmanom nek prkosi,
U pakosnoj njinoj zloći,
Naudit mu neće moći.

Od očinja bola ljuta
Vidovita lijek je trava,
Zacijeđena il' sasuta
Suha, oči ozdravljava,
Svoj ćeš dobit vid,
Moć' vidjet kroz zid.

Je li srce mlado ti zanjela
Djevojčica kakva, mlada, lijepa,
Pak želiš li da bi te voljela,
Naberi si cvijeta okoločepa.
Ranim jutrom, o Đurđevu danku,
Sa đurđicom u kitu ga savi,
Pak dan isti, s njome na sastanku,
U njedra joj tu kitu postavi.

Taj mirisni dar, čarolija čar,
Opčinit i nju će tako
Da te mora ljubiti jako,
Skoro za poludit,
Za tobom će bludit.

Oj, djevojko, bojiš li se
Da te dragan iznevjeri,
A ti, zorom gospojinskom,
Samdokasa cvijet naberi,
Sasuši ga i satari,
Pak ga s onim brašnom spari
Na sivaljki što ostane;
Od njeg ćeš, u petak mladi,
Kolač smijesiti i ispeći,
Da pojede dragom dati,
Onda što ti volja radi,
Neće ti okrenut pleći,
Vijek će vjeran ti ostati.

Ako želiš, oj, nevjesto mlada,
Da nad mužem tvoja bude vlada,
Maramu si kupi pre vjenčanja,
Al' ju kupi bez cjenkanja, –
Njom se stegni oko pasa svoga,
A jabuku jednu u džep turi,
Tako idi uz djevera tvoga
Na vjenčanje, al hodeći žuri.
Pri vjenčanju nastoji svakako
Mladoženju da očepiš jako.
A kada mi sa vjenčanja pođeš,
I vratima bliže kad crkvenim dođeš,
Ti ubrzaj da se mašiš kvake

I prije njega stupiš preko praga,
A kada vas kum u ložnicu svede
Tvog zamoli mladoženju, draga,
Da jabuku onu s tobom jede.
A maramu onu, ko od milja,
Na vrat vež' mu.
No, to sve nek bude po mraku,
Tad se ne boj za vladu u braku.
S tim ćeš muža vezat kano roba,
Vlada tvoja trajat će do groba.

Iz prologa *Grabancijaša*, 1873.

ŠTAP U RUKE, PAK U ŠETNJU

Štap u ruke, pak u šetnju
Ma na koju stranu.
Svud ćeš naći i za tijelo,
I za duh svoj hranu.

Krasna ova okolica
Od svuda te mami,
Krasna li je, divna li je,
Kao u panorami.

Ovdje Dunav, tamo Fruška,
Novi Sad tu prijeko,
Šini okom kud ti volja,
Bliže il' daleko.

Na Tranžament gore sjedi,
Krasotu uživaj,
Raznoliku, prečarobnu,
Pak se naslađivaj.

Dunavom ti svak čas lađe
S dimčići plove,
A ribari i pecaroši
Ribu krasnu love.

Novi Sad se tam otego
U šaren – opravi,
Svijet u njeg i iz njeg vrvi
Mostom, kano mravi.

A pod Fruškom, Kamenica,
Ko iz busa ruža,
Tebe vabi, dočim čar svoj
I miris ti pruža.

Je l' ti volja raspaliti
Bolje svoju maštu,
Ne požali malo truda
Doć u njenu baštu.

Putem tamo svud ti ptice
Pjevačice poju.
K tom, za piće, izvor nudi
Česme bistre vodu svoju.

Krasna ti je i čarobna,
Na te s' osmijava,
Uz krasotu još ti nudi
Čašu hladna piva.

A nedjeljom i muzika
Jošter u njoj svira,
Pak još mnogo lijepo oko
U srce te dira.

Želiš umne pak zabave,
U Novi Sad dođi,
Tu su razna društva, što ih
Roda ljubav rodi.

Čitaonice i besjede,
Sijela i pjevanke,
I narodno kazalište,
Vesele igranke.

Osim toga, razgovore
Sa srpstva prvaci
Učenimi, možeš imat,
S pravi narodnjaci.

A ćef ako za to imaš,
A ti, ko lud Grga,
Svak dan šetaj po sredini
Novosadskog trga.

Zvjeraj, zjake tu prodaji,
Guranjem se časti,
A uz praznu kesu, puštaj
Zazubice rasti.

Samo nemoj da zabludiš
U institut koji,
Da ti kesa ne izgori
I kapa s' ne skroji.

Bježi otud ko od vatre!
Bolje u Majur hajde,
Među naše te Hrvate!
Bar ćeš imat fajde.

Iz Varadinijade, 1868.

NA ČAŠICU VINA

Pošteni su naši ljudi,
Falen Isus! Vele,
S ljubavlju te svaki nudi,
Podvorit te žele.

Gospodine, hajte k meni,
Na čašicu vina,
Hajde k njemu, pak govori
Od bana Kulina.

A Majurke, ljupke, hitre,
Odmah štogod spreme
Da zagrižeš, da ti slađe,
Pijuć, prođe vreme.

A Feinschmeker ako jesi
Dobre crnjuštike,
Povest će te još u lagum,
A od same dike.

Od bureta do bureta
Moraš kušat vino,
To je takvo, ono onakvo –
A ovo prefino.

Tako možeš piti, lokat,
Ako 'š preko jeho,
Dok ne budeš pod buretom
Ko top se otego.

Gazda za to i ne mari,
Niti vino žali.
Da što više, sa time se
Ponosi i hvali.

Nadmeće se jedan s drugim
Ko je bolji gazda,
Koji ima bolje vino
U podrumu vazda.

Upoznav se tako s njima
I hvaleć' ih vijekom,
Možeš uvijek k njima doći,
Vino piti tijekom.

A zgodi l' se da koj od njih
Sina il kćer ženi,
U svatove bit ćeš pozvan,
Krasno počašćeni.

Tu ćeš istom vidjet moći
Što Majurac važi,
Kako silne goste svoje
Na veselje draži.

Silnim jelom, silnim pilom,
A od svake fele,
Da ti oči ništ ne mogu
Više da požele.

A uz to te svirkom draže
Veseli tamburaši,
A pjevanka sve podiže
Tih pjesama naši'.

Pa i mnogo žarko oko
Majurkinje strijelja,
Sit si, brate, ko natučen
S dražesti veselja.

A kada ti objed prođe,
Pak se stol iznese,
Tek gostiju, od kojčega,
Oči se zakrijese.

Sad da vidiš čudna čuda,
Sve udri u igre,
Majurci se žarom vrte,
Majurke ko čigre.

Kakve hoćeš samo tance,
Sve ti igrat znadu,
U svakom bi baš salonu
Činili paradu.

Oni čili, one krasne,
Pune vatre, šale,
Moćne da ti um zanesu
I srce ti spale.

I još drugo – tako dalje –
Sve ne treba reći,
Mogo bi se iznenada
Oprljit, opeći.

Kao što se već mnogome
U svatova zgodi,
Koji tamo dva tri dana
Veselje sprovodi.

Iz Varadinijade, 1868.

TUČA

Sretan Ile i veseo
U Đakovu bio,
Dok pri stolu Biskupovu
I jeo i pio.

A po ručku s Direkcijom*
I tajnikom Franom
Do sita se delectiro
Sve turskim duvanom.

A zatim jošte jednu
Vinca baš dobroga
Iskapio sretna puta
Kod Dekana svoga.

Veseo se požurio
Ile tada kući,
Kad je čuo na zvoniku
Pet satića tući.

Požurio – Nije šala –
Ekonom je Ile, –
Srpe, kose, oštrit treba,
Spravljat grablje, vile.

* Nadimak pjesnika Jurja Tordinca.

Žetva, evo, već počela
A njega ni brige,
Nego, ludov, zaronio
U te lude knjige.

A sutra mu treba ići
Po žegi se znojit,
Da ga Šokac ne prevari
Ječma kiste brojiti.

Ako želi ko i Šokci
Jest ječmena kruha,
Štono malko grlca dere
I malko napuha...

Još mu treba kukuruza
Dvojačiti sutra,
Poslenike istjerati
Mahom s rana jutra.

Jer ako ih ne dobije
U zavjetan danak
Ta neće mu omastiti
Nigda žganci čanak.

Tom zabrinut brigom, Ile
Vozi se na koli,
Pak ti svak čas prakatura
Svoga lijepo moli:

"Tjeraj brže, moj Tunješa
Tvoga tog Malina,
Ošini, der, bolje Kešu,
Pak ćeš dobit vina.

Šibaj, ta, znaš, valjda, sutra
Naš prevažan poso,
S kog će parok tvoj postati
Od Žebraka goso.

Tjeraj, Tuno, ta, pogledaj
Onoj strani desno,
Nebo nam je sasvim tavno,
Nešto tutnji bijesno.

Šibaj bolje, sijeva, grmi,
Pripravlja se kiši,
Goni, jerbo biti ćemo
Mokri kano miši.

Šiba Tunješ, jer ga draži
Flaša dobra vina,
Za nju bi u pako tjero
Kešu i Malina.

Ali zalud izmać kiši
Nikako ne moga.
Uhvati nas za Majurom
Ao, dozlaboga!

Pa kada mi lijevat uze
Kao iz kabla pusta,
Okupi nas najedamput
Voda i tma gusta.

Tmicu samo prosvjetljahu
Munje hitrim tijekom
A gromi se orijahu
Strahovitom jekom.

Al' zamala poče tuča
Biti nas nemilo,
Kano da se samim ledom
Nebo provalilo.

Malin – Keša – al ni s mjesta,
Veće pod hrast stali,
Da bi svoju dvadesetljetnu
Kožu sačuvali.

Al na to se ja proderah:
'Ma, Tunješu, goni!
Ili hoćeš valjda da nas
Tu grom navijek skloni.

Zar ne vidiš, zar ne čuješ
Ilija je bijesan,
Kanda danas dan svoj slavi,
Kanda je nakresan.

Udri Kešu i Malina,
Ne čekaj belaja,
Jer te više vidjet neće
Ni žena, ni svaja!

Na tu prijetnju moj Tunješa
Kanda se poplaši,
Pak ko bijesan držaljice
Sjekire se maši.

Tutnje rebra Malinova,
A i burag Keše,
Zagreboše, – za časak nas
Pred Varoš doniješe.

A među to kiša, tuča
I pucanje stalo,
A ja ću ti iz kapuca
Da provirim malo.

Ali jao! Što ugledah!
Polje sve se bijeli,
Ko da su se svega svijeta
Tu snjegovi snijeli:

Sve nam krasno žitno klasje
U zemlju stjerano,
Kukuruzno lišće pako
Sve nam iščešljano.

A šljivici naši krasni
Omlačeni pusto,
Grane, lišće, šljive leže
Po zemljici gusto.

A kad bliže dovezoh se
Dvoru do okuka,
Te pogledah desno, lijevo
Mal' ne zajaukah!

Grom u toranj udario,
A ne veljom štetom –
Gredu jednu razcijepio
Silom odapetom.

Tad na prozor udario,
Izvaliv ga bijesan,
Pa uza nj se van spustio,
Silan, munjostresan.

Spuštajuć se dolje, pravcem
Vrata vrh crkveni,
Izvalio od Krtice
Natpis taj kameni,

Koji, pavši svom težinom
Na skaline dole,
Ko tablica Mojsijeva
Puko na dvije pole.

Jošte malo opravio
Ta crkvena vrata,
Dokazao da i šloser
On je od zanata.

Ali sve to mala šteta
Napram lijeve strane,
Gdje mi moja bašta leži,
Izvor moje hrane.

Oh! Moj kupus, O! Karfiol!
O, salata lijepa!
O, moj pasulj, o, krastavci
Jao, kelj i repa!

Joj, krumpiri, joj, moj grašak,
O, bundeve mile,
Od sveg toga ništa neće
Jesti moći Ile.

O, lomače groždem rodne,
O, ribizle rujne!
O, jagode, slatko-godne,
Sad mi puste, nujne!

Od sveg toga preostale
Batrljice same,
Da jadniku u Iliji
Apetita mame.

Pak, bar da mi, kraj sveg jada,
Vinograd zdrav osta,
Da razbijem vincem tugu
I podvorim gosta.

Pa i tog mi moj imenjak
Ne ostavi cmoke,
Dobro bit će ako zberem
Greša dvije-tri oke.

A jedan mi bijesan Šokac
Čim ja u dvor stupi',
Već napio čašu dobru
Čim na me nahrupi;

Vičuć: Parok s prakaturom
Samo se vozaka,
A kod kuće nema nikog
Zvonit prot oblaka.

Što smo danas potučeni
Sve ste vi to krivi!
Od čeg sada da siročad
Moja sa mnom živi?

Ta ne dam vam baš ni zrnca
Kad ste parok taki,
A tko bi vam zrnca dao
Lud bi bio svaki.

Ako ovim za brbljivcem
Drugi se povedu,
Onda istom da vidite
Ilijinu bijedu.

U ambaru a ni zrnca,
A ništa na polju,
De, sad, Ile, pjesme pjevaj
Pa iskani volju.

Sad gladujuć bit ćeš lagan,
Sad pravim poetom,
Moći sad ćeš pjesme gradit
Laganim poletom.

Sad ćeš moći kano ševa,
Što mi Biskup reče,
Dić se nebu pod oblake,
Letjeti daleče.

Il' ćeš morat uzet gusle,
Izbost si okanca,
Pred pragovi pjevat: daruj
Šaćicu brašanca.

Valjda sam ja slutio
Bijedan na to, evo
Kad prvi put uz gusle sam
Kod Biskupa pjevo.

Il kad slijepce predstavljao
I sudbu im lošu, –
Stog sljepački na štap spao
Njegovom u Varošu...

Ao! Huda pjesmarenja
Kada krče crijeva,
Ni plakat se onda ne da,
Kamo l' da se pjeva.

Ao! krasna ekonomstva
Kog dopade Ile,
Kako li mu baš urodi,
Odniele ga Vile.

Sad ne treba niti kopat,
Nit od žege znojit,
Nit za berbu burad spravljat,
Nit snopove brojiti.

Sve je sada okopano,
Sve je sad požeto,
Grožđe mi je sve obrano
O, krasno mi ljeto!

A livada moja krasna,
O, to je milina.
Po njoj mogo b' dimčić ploviti
Četiri mljeti mlina.

Sad se mogu ječmom hraniti
I ko bravac siti,
Mjesto vina tu brezničku
Hladnu vodu piti.

Iz Varošijade, Levanjska Varoš, 6. srpnja 1864.

Ao! Huda pjesmarica
Kada kuje crjeva,
Ni plakat se enda ne da
Kamo! da se pjeva.

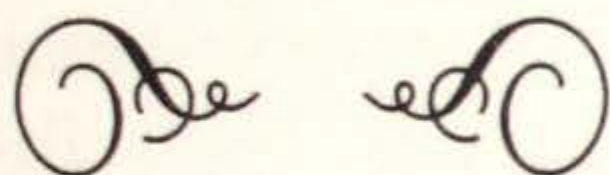
Ao! krasna ekonomista
Kog dopade ila
Kako li mu baš ugod
Odobila ga Vile

Zad ne treba ni kopat
Niti od žage znati
Niti za berbu borat spravljan
Niti snopove brojiti

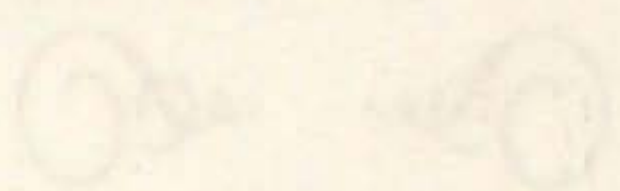
Sve je zada okopano,
Sve je sad početo
Grobje mi je sve otvoreno
O, kuzano mi jecati

A livada moja krasna,
O, to je milina
Po njoj mnogo b' dundit' plavet
Četiri mjesti minar

Zad se neogr ičimom brani
I ko pravac sili
Mjesto vina to pravička
Hladnu vodu piti

LJUBAVNE

LIBRARY

TKO SI?

Tebi dušo, oj, neznana,
Hite mojih želja vaji,
Što sred nježnog srca stana
Mene ljubiš u potaji.
Pak mi nećeš da s' objaviš,
Znatiželjom me moriš, daviš. –
Tebe željno srce prosi:
Ah, kaži mi tko si? Tko si?
Zašto tvoga srca želju
I tu tajnu ljubav tvoju
Otkri mome prijatelju,
Koj' tim zbuni dušu moju?

Iz Varadinke Mare, 1887.

SRCE MOJE, ŠTO TI VELIŠ MI

Jest! Jeste, on je! I zvonki mu glas,
Kog toli milo izvijati zna,
Ko god što on je lijep i mil i drag.
Pak, tko je? Čiji je? Još da i to znam...
Dviije tri mi šapnu on trkomce tek,
A žarki pogled, ruke stisak mu,
Uz drhtav, pjesme ljubovnice, glas,
Pokazaše mi srca žar mu, žud...
A zar bi mogo on me ljubiti?
Koj dara moga primit ne htjede?
Već sirotama on ga namijni? –
Je l' bogat tol', il srcem plemenit?
A, srce moje, što ti veliš mi?
Bi l' moglo ti ga takva ljubiti?

Iz Varadinke Mare, 1887.

SUNCE I LJUBAV

Kao što je najljepše
Sunce kad se rodi,
Kada rujno, sjajno,
Iz istoka hodi,

Tako je najljepša
Ljubav naša tada,
Prvi put kad plane
Usred srca mlada.

Kao što je najžešće
Sunce u po dana,
Kad žeže nad glavom
Jara nas sunčana,

Tako je najžešća
Ljubav kada stigne
Na vrh slasti svojih,
Pa nas u raj digne.

Kao što je najjadnije
Sunce kada mine,
Rastajući se s' svijetom
Zađe za planine,

Tako najjadnija
Ljubavi je sila
Kad se rastat moraju
Draga dva i mila.

Jao, bez sunca danku!
Majci, jao, naravi!
Ali, kuku, jao!
Srcu bez ljubavi!

Bez nje jeste tužno,
Plaćno, pusto, hladno, –
Bez nje stoput svagdan
Živeć mrije jadno!

24. svibnja 1854.

DODI

Kada sunce sjeda
S njim odbjegne dan,
Svatko za se gleda
Nać za pokoj stan.
Dođi, dušo, dođi
U moj mali stan,
Dođi, rano, dođi
K men' boravit san.

Mjesec, zvijezde sjaju,
Te rasiplju žar,
Tihoj noći daju
Krasno – bajni čar
Dođi – zvijezdam Mjesec sja,
Dođi, Tebe čekam ja.

Sve za društvo stvori
Oj, predobri Bog,
Isti crv u kori
Spi kraj druga svog.
Dođi, dođ' u stanak moj,
Dođi, ja ću bit drug tvoj.

Gdje dva srca biju
Uz ljubavi plam,
Gdje se žarko griju,
Ljubavi je hram.
Dođi – Ja sam jadan sam,
Dođi – srce da ti dam.

Tiskano u *Bunjevačko-šokačkoj Vili*, 1872.

NE ZNAŠ

Ne znaš, djevo ljupko – mila,
Što si, s bajnog čara svog,
Od meneka načinila
I od jadnog srca mog.

Ne znaš, kad me pogled skobi,
Prvi, bajni pogled tvoj,
Da mi grud i srce probi,
Uze pokoj njemu svoj.

Ne znaš kad čuh tvojih prvi'
Srebrozvučnih riječi glas,
Oledeni vruće krvi
Tok u meni onaj čas.

Ne znaš kad se ruka u šali
Tvoja s rukom stječe mom,
Mah mi krv se sva upali,
Udari, kao da me, grom.

Ne znaš da od onog doba
Lik tvoj čarni vidim vijek,
Da me muči tuga groba,
I čeznuća slatki tijek.

Ne znaš da o tebi vijekom
Mislim, dušo, dan i noć,
Da me k tebi silom nekom
Goni želja slatkih moć.

Ne znaš, oko slike tvoje,
Da se duh moj bavi rad,
Ko samrtnik, srce moje
Da se s bolom bori tad.

Ne znaš gorko da uzdišem,
Ah, za tobom, svaki čas,
Suzne oči da vijek brišem,
Spominjem te u sav glas.

Ne znaš da si ti jedina
Misli, želja mojih cilj.
Srca rajska slast nevina
I neuvel' zlatni smilj.

Ne znaš da te ljubim žarko
Kao što rosu ljubi cvijet,
Ti si moje sunce jarko,
Ti jedina moj si svijet.

Al' što hasni ljubav meni,
Kad ju moram tebi krit?
Mi smo navijek rastavljeni,
Ti ne možeš moja bit.

A i da nismo, možbit ne bi
Htjela mene imat rad,
Ja se ne bi dopao tebi,
Već netko ljepši, netko mlad.

Zato skrit ću tebi i sada
Te ljubavi moje vaj,
A kad umrem , nju ću tada
Ponijet sobom gor' u raj!

Došlo u Slavoncu, 1859.

U SPOMEN NA RASTANKU

Ah, da tužna za me danka!
Tužna danka od rastanka,
U kom tebe, zlato milo,
Ah, ostavljam, Dragoilo!

Ne mogu ti preveliku
Odkrit žalost srca moga –
Upitaj ti srce svoje
Kako ti je kad što ljubiš,
Pak to moraš da izgubiš?

Srce će ti kazat vjerno
Kako j' gorko i čemerno
Milo i drago obljubiti,
Pak ga morat izgubiti.

Od ljubica koje meni
Proljetos si ti nabrala
I, ljubavi u znak, dala
Spletoh vijenac taj ljuveni.

On ljubavi nek milena
Naše bude uspomena,
Na rastanku danas tomu,
Ah, rastanku pretužnomu.

Od ljubavi vjerne znamen,
Jest ljubica, nek ti grudi
Vijek ljubavi vjerne plamom
Puni, Draga, vjerna budi!

Pa, sad zbogom, draga i mila,
Koja si me, ah, ljubila!
I nadalje ljubi mene,
Za tobom mi srce vene.

Zbogom oči, usta slatka –
Zbogom ruke – razgovori –
Sreća moja bješe kratka!
Zbogom moji, ah, uzori!

Hoće l' opet sreća dati
Da ću te moć' uživati?
Ne znam! – ah, zbog tog se mučim!
Možbit navijek da se lučim.

Dragoilo i Milinko,
Idi zbogom, ma Jedinko!
Ljubav našu u pameti
Drž' i mene s' katkad sjeti.

A moja će uvijek misao
Ah, kod tebe, Draga, biti.
Il' živio, il' izdisao,
Svud ćeš mene ti pratiti.

U svibnju 1848.

KAMENO! LEDENO!

Gleđ, što je tvrđe, dušo,
Neg on' kamen goli,
Na kog kap za kapljom
Tiho pada doli?

Mniš da kapi lake
Te se tako gube?
Al', gleđ, one kamen
Vremenom izdube.

Slične kapljam onim
Jesu suze moje,
Moje riječi, molbe,
Rad ljubavi tvoje.

Al' se od njih kamen
Srca tvog ne dubi,
Tvoje srce neće
Bijedna da me ljubi.

Što je u pol zime
Kada sjever brije –
Što je od leda, dušo,
Onda studenije?

Al, gle, pirne l' samo
Južnog vjetra sapa,
Led se mah otpušta.
I vremenom rastapa.

Slični južnom vjetru
Uzdasi su vrući,
Što ti ih, vijek, mog srca,
Šalje plam gorući.

Al' se od njih srca
Tvoj led ne otkravi,
Vijek si bo studena
Pram mojoj ljubavi.

Tvoje, dakle, srce,
Tvrđe od dijamanta,
Jest i ledenije,
Neg' ledena santa!

13. studenoga 1851. Tiskano u *Nevenu* br. 4, 1855.

NE! NEMOJ!

Ne gledaj me djevo krasna,
Odvрати oči plave tvoje,
Jer njih vatra žarko – jasna,
Kano munja neugasna,
Uvijek ranja srce moje,
Ne gledaj me, djevo krasna!

Ne grli me djevo draga,
Dalje bijele ruke tvoje,
Jer naručju, u tvom, snaga
Sva mi tijela iznemaga
I zadržće srce moje.
Ne grli me, djevo draga!

Ne cjeluj me, djevo mila,
Dalje, slatke usne tvoje,
Jer njih rajsko-slasna sila
Opija me do mrtvila,
Obamire srce moje.
Ne cjeluj me, djevo mila!

Ne ljubi me, djevo blaga,
Ne gubi mlade danke svoje!
Traži sebi drugog draga,
Dost što vene moja snaga
Jer te ne smije ljubiti srce moje.
Zbogom ostaj, djevo blaga!

Listopad 1852. Podunavka, br. 16, 1858.

DAN, VEČE, NOĆ

Danak bjaše krasni, bijeli,
Kao što ga stvara Bog,
Kad me pogled, ah, ustrijeli
S milog,plavog oka tvog.
Kad ljubavlju prvom planuh,
Prvi put za te uzdanuh,
A i s lica tvoga blista
Ljubav za me, prava, čista.

Večer bjaše mila, blaga
Kao što je stvara Bog
Kad ti otkrih, dušo draga,
Prvu ljubav srca mog.
Ljubav prvu, pravu, vjernu,
Vjekovitu, neizmjernu.
A ti šapta: i ja tako
Ljubit ću te sve jednako.

Nojca bjaše tiha, jasna,
Kao što je stvara Bog,
Kad prvi put ti obvijah
Ruku oko struka tvog.
Prvi put te, ah, cjelivah,
Moju dušu u tvoju prelivah.
A zakletve tvoje sluša
Bog i moja vjerna duša.

I sad dan za dankom teče,
Lijepi kao što ih stvara Bog.
Za njima slijedi blago večē,
Kao drug što slijedi druga svog.
I za njim tija, krasna,
Slijedi noćca zvjezdojasna,
Al' mom bijednom srcu nije
Sve to milo kano prije.

Mutan mi je danak bijeli,
Kao bez sunca sjajna svog,
Jer me, dušo, ne veseli
Sunce s plavog oka tvog.
Zaman srce za te uzdiše,
Jerbo nisi moja više.
Jer mi s lica tvog ne blista
Više ljubav prava, čista.

Nemila mi večer blaga,
Kao lišena čara svog,
Jer te nema, dušo draga,
Slušat ljubav srca mog.
Moju ljubav za neizmjernu,
Tebe vidim sad nevjernu,
Jer ne ljubiš više onako
Kano prije me jednako.

Mukla mi je nojca tija
Kao bez sjaj-Mjeseca svog,
Jer se moja ne obvija
Ruka oko struka tvog.
Tebe više ne cjelivam,
Dušu u dušu ne prelivam,
Jer zakletve što ih Bog sluša
Tvoja lažna zgazi duša.

Spomen što mi ljubav tvoja daje
Stoji sav u tom:
Što kroz moje dane mlade
Vijek bol nosim, srcu u mom.
Srce svake pak večeri,
Uzdišući bol taj mjeri,
Svake noći plaćuć bdije
Što mu draga vjerna nije!

9. siječnja 1854. Šokačko-bunjevačka Vila, 1872.

MJESECU TUŽBA I MOLBA

Oj, Mjeseče! Oj, Mjeseče!
Tiho, blijedo-sjajni,
Od nekada, mojih jada,
Zrjetelju potajni!

Što ne sijevaš, već sveđ skrivaš lice svoje sjajno!
Blijedo ziriš, tužno viriš, iza oblaka tajno?!

Ili su ti moji ljuti
Jadi dodijali?
Pak sad tvoje lice, moje
Jade tako žali!

Il' ti duga moja tuga odviše dosadi,
Te se gubiš, gusti ljubiš, oblak mene radi?!

Il' od vaja i uzdisaja,
Oblaci nemili,
Blijedo-sjajnu, svjetlost bajnu,
Tvoju su prekrili.

Il' se stidiš, gdje me vidiš
Što patim jednako,
A odmoći, ni pomoći
Ne možeš nikako?!

Al' Mjeseče! Sjaj, Mjeseče, pa se ne sakrivaj!
Srdcu momu, pretužnomu, utjehu ulivaj!

Jerbo blago, zlato drago,
Koje istom steko',
Najmilije, najdraže,
Od mene j' daleko.

Samcat, tužan kano sužanj, život mlad sprovodim,
Nit gdje, bolnom i nevoljnom, srcu lijek nahodim.

Sjaj, Mjeseče! Sjaj, Mjeseče!
Pak se ne sakrivaj,
Srcu momu, još tužnomu,
Utjehu ulivaj!

I onako, ako tako dulje još ostane,
Srca jadu i neskladu skoro kraj ne svane:

Gdje uzdiše, nećeš više
Slušat srce moje,
Jer prestat će plakati
Ono jade svoje!

Sjat ćeš tada, kao i sada, ti u moju sobu,
Al' me neće biti veće, svršit ću tegobu.

Svršit tada, ja ću mlada
Ljeta, mlado u doba,
Tvoja sjajna slika, bajna
Sjat će mi vrh groba!!!

10. veljače 1849. Objelodanjeno u *Podunavki* br. 35, 1857.

ZLOSRETNNA LJUBAV

Dakle, nema za me sreće
Ah, kod tebe, željo moja?
Drugom cvjeta tvoje cvijeće,
Drugom plamti ljubav tvoja?

Za drugoga krasno lice?
Za drugoga tvoja ruka?
Za drugoga tvoje srce?
A za mene? – Gorka muka...

Tri uzroka, ti navodiš,
Priječe tebi ljubiti mene,
Da se tako oslobodiš
Želje moje, od ljuvene –

Prijateljstva, neven, suva,
Cvijet mi ruka tvoja pruža,
A za onog drugog čuva
Ljubavi se žarka ruža.

Mrtvačko je neven cvijeće,
Po grobu se mrtvim sadi,
Njega srdce moje neće,
Od njega se živim gadi –

Ružu, daj mi, mirisavu,
Makar po njoj trnje bilo,
U svaku se ljubav pravu
Smiješa katkad i nemilo.

Sad drukčije srce moje
Ne odlazi sa bojišta,
Ljubav daj mi i srce tvoje
Il' ne trebam ništa, ništa.

A da znadeš kako žarko
Tebe ljubi srce moje,
Kako te kao sunce jarko
Želi vrijeme u svakoje.

Kako misli vijek o tebi,
Slatkoj mojoj u samoći,
Kako lik tvoj nosi u sebi,
Vijek u danu, vijek u noći,

Ne b' uzroka navađala
I da ih je pet stotina,
Već bi meni srce dala
S čarom tvojih svih milina.

Idi, pjesmo zlosrećnice,
Nosi hladnoj Mili, evo,
Ove riječi žalosnice,
Kojeno sam plaćuć pjevo.

Ne bi li se odazvala
Gorkom plaću srca moga,
Ne bi li me uslišala,
Ljubavnika zlosrećnoga.

Izašlo u *Podunavki*, 10. rujna 1858.

MILKINA KUĆA

Milkina kuća na kraju,
Oko njene kuće psi laju.
A ja velim neka, nek laju,
Oni moju Milku čuvaju.

Ja stadoh malo kraj kola
I spazih svoga sokola,
A u kolu Milka skakuće,
Iz oka joj ljubav šapuće.

Milkino oko plavetno,
Pa namigne na me pametno.
Da s' u kolu nitko ne sjeti
Da će mene Milka voljeti.

ZA JEDAN ČASAK RADOSTI

Za jedan časak radosti,
Tisuću dana, tisuću dana,
Za jedan časak radosti,
Tisuću dana žalosti.

Za jedan pogled oka tvog,
Dao bih život, dao bih život.
Za jedan pogled oka tvog,
Dao bih, dušo, život svoj.

LAKU NOĆ, MILKO

Ti već spavaš, Milko moja,
Već te grli slatki san. –
A ja tužan, bez pokoja,
Bdijem, bila noć il' dan.

Blago tebi, Milko moja.
Slatka želim ti pokoja.
Spavaj slatko, laku noć!
Milko, Bog ti u pomoć!

Sunce, Mjesec i zvijezdice
Svijetle, gone noćni mrak –
Sunce mi je tvoje lice,
Zvijezde oči tvojih znak!

Oj, Mjeseče i zvijezdice,
Čuvajte mi Drage lice.
Spavaj slatko, laku noć!
Milko, Bog ti u pomoć!

Vjetrić hladi, ljupko – mili,
I večeru daje čar, –
Na uzdaha teških krili
Ja ljubavi hladim žar. –

Oj, vjetriću, na tvojih krili
Nosi uzdahe mojoj Mili!
Spavaj slatko, laku noć!
Milko, Bog ti u pomoć!

Čuj, slavuj kraj slavke svoje
Ljupko pjeva, ječi gaj –
Ja daleko od Milke moje,
Ah, ljubavi, plačem vaj!

Oj, slavuju, uz pjesme tvoje
Pjevaj Milki vaje moje!
Spavaj slatko, laku noć!
Milko, Bog ti u pomoć!

Sav svijet spava, a ljubav bdi je,
Brižna majka sviju nas,
Moje srce ljubav grije,
Čuj, ah, Milko, čuj moj glas:

Moje srce za te bdi je,
Jer ga vjerna ljubav grije!
Spavaj slatko, laku noć!
Bog ti bio u pomoć!

11. kolovoza 1850. Objelodanjeno u *Podunavki*, br. 20, 1858.

Oj, vještice, na tvojoj kralji
Nosi uzduke moje! Milko
Spavaš slatko, laku noć
Milko, Bog ti u pomoć

Oj, sinu! Kralj slavne svoje
Ispoko pjeva, ječi ga -
Ja daleko od Milke svoje
Ah, ljubavi, pladeti valj

Oj, slavu! Na pjevanje svoje
Pjevaš Milko vake moje!
Spavaš slatko, laku noć
Milko, Bog ti u pomoć

Zav svijet spava, a ljubav obje
Brzina majska svijet ras
Moje srce ljubav grije
Oj-ah, Milko, čuj moj glas

Moje srce za te bije
Jer ga vjerna ljubav grije
Spavaš slatko, laku noć
Bog ti bio u pomoć

11. kolovoza 1850. Objavljeno u Podunavskom
listu "Slobodni glasnik" u
Beogradu, broj 11. str. 1.

11. kolovoza 1850. Objavljeno u Podunavskom
listu "Slobodni glasnik" u
Beogradu, broj 11. str. 1.

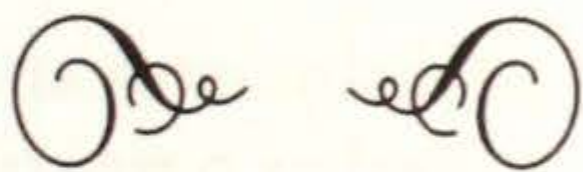
11. kolovoza 1850. Objavljeno u Podunavskom
listu "Slobodni glasnik" u
Beogradu, broj 11. str. 1.

11. kolovoza 1850. Objavljeno u Podunavskom
listu "Slobodni glasnik" u
Beogradu, broj 11. str. 1.

11. kolovoza 1850. Objavljeno u Podunavskom
listu "Slobodni glasnik" u
Beogradu, broj 11. str. 1.

11. kolovoza 1850. Objavljeno u Podunavskom
listu "Slobodni glasnik" u
Beogradu, broj 11. str. 1.

KOLJE SLATKA TA TIHO MILANO

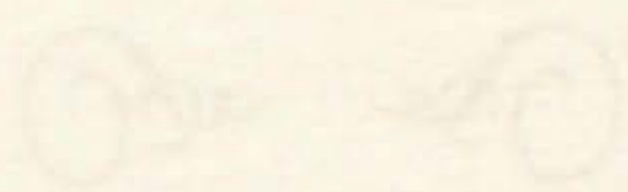

ELEGIJSKE

Istina da ne prevađa sili,
Istina, grad nam pusti s dani
Ipak istina, svet nam žali.

Estina krivica, svet je blagor
Istina, svet je svet
Sve s svetom duša, a svet svet
Svet, svet, svet svet

Sto svetoviti svetoviti svetoviti
Svetoviti svetoviti svetoviti
Svetoviti svetoviti svetoviti
Svetoviti svetoviti svetoviti

REGISTRE

KOLI JE SLATKA TA PRVA MLADOST

Oh! Koli je slatka ta prva mladost,
Kol' ovjenčava nju samo radost,
Kol' dne obriče buduće, duge,
Bez jada, tuge.

Oh! Uspomene prvih nam godina
Uzvišene su, pune milina,
Jerbo, živahne usred naslade,
Slatke nam nade.

Istina da su prevarka viri,
Istina, grud nam puca s nemiri,
Ipak laskaju, srce nam slade,
Te godine mlade.

Ružična krinka, sanje blažene
Istočne mašte jesu zlačane,
Što s' vraćaju duši, a bez prestanka,
Svakog uranka.

Sa djetinjastom čudnom žestinom,
Poljupce nose slašću nevinom,
Međ tajinstvene umilne glase.
Odkud? Ne zna se.

Oh! Spomene ljeta prvih mi milih,
Što uokol' mene treptite s krili,
Dođite, kćeri žića mi moga,
Nekad cvjetnoga.

Sestrice Vile, de, vodte me tamo,
Gdje ladanjski mir caruje samo,
Podronku brda, što ledeno čelo
Diže gor' smjelo.

Vraćat se mnijem nagonom milim
U učilište, k mladićim čilim,
Djevičkom viru znanja, umjenja,
Što dušu plemenja.

Dan zaboravit nikad taj neću,
Dječjom radosti uživajuć sreću,
Kadno stih prvi, prvi nevini,
Usnom mi sini,

Iskra ta, koje prvi stih izvira,
Činjaše mi se osmijeh cijelog svemira!
Prvi mog srca biljeg, oh! slavni,
Spjev bje ljubavni!

Zlačane pjevah rasute vlasi,
Kojimi vrat snježan Vile mi se krasi,
Pjevah njene plave oči, čarno-bajne,
Moje zvijezde sjajne.

Nježnost pjevah čista joj lica,
Umilni osmijeh slatkih usnica
I govor joj mili, prepun naslada,
Rajskoga sklada.

Al' kakvi tmast oblak zrijem, gdje zastira
Te mi godine, što ih od zefira
Vječna ukrašene, lažnu u snu, bol krati?
Gledah ih sjati.

Tužna zapjevka nosi se zrakom,
Stijeg ispred nosila s crnom trakom –
Mom životu utjeha zginu.
Moj otac preminu.

Od toga časa, što ga izgubih,
U stihove pjesme moje smrt se udubi.
Te glasi mog srca samo mi teku
Ljubavi i leleku.

23. lipnja 1880.

SUZE NOĆNE

*Verweinen lasst die Nächte mich,
So lang ich weinen mag.*

Goethe

Tavna noćca svijet pokriva –
Nit Mjeseca, nit' zvjezdice –
Suza suzom mi poliva
Uvenuto mlado lice.

Bez uresa ko što svoga
Pusta jeste noćca tavana,
Tako usred srca moga
Pustoš vlada već odavna.

Zvijezda moja, ah, jedina, –
Na mene se sad ne smije,
Gusta tmina i daljina
Oku željnom nju sad krije.

Hoće l' opet sinut kada
Mrklom, pustom srcu u momu? –
Il' je tašta moja nada
Ko što je sve na svijetu tomu?!

Danak svima sreću nosi –
Ja ju tražim pak u noći .-
Suza suzom lice rosi,
Misleć srcu tim pomoći.

Noću mila rosa pada,
Ter blagoslov zemlji daje,
Noćne suze su mi nada,
Njima tješim srca vaje!

Dakle, noćne suze moje,
Tecite uz lica blijeda,
Ah, dok zvijezdu, zlato svoje –
Opet oko ne ugleda!

27. listopada 1848.

SRCE BUDNO

Dvanaest izbi... ponoć minu...
Nasta mirno, gluho doba...
Ništ ne buni već tišinu...
Sve je tiho ko sred groba...
Samo moje bolno, trudno,
Srce još je sasvim budno!

U pokoju taj svijet cijeli
Slatki sanak već boravi,
Da kad novi dan zabijeli,
Nove snage si pribavi;
Samo moje bolno, trudno,
Srce još je sasvim budno!

Mnogi, u snu veće sada,
Zrakom leti, novce kupi,
Car je, rob je, opet strada, –
Dok san lažni ne odstupi.
Samo moje bolno, trudno,
Srce još je sasvim budno!

Mnogi, u sna slatkom krilu,
Već ne ćuti ljute jade,
Niti gorku bola silu,
Koji svijet mu taj zadade,
Samo moje bolno, trudno,
Srce još je sasvim budno!

Mnogi, u sna otpočinku,
Vidi drago, što izgubi, –
Mnogi svoju sad jedinku
Ljubeć grli, grleć ljubi;
Samo moje bolno, trudno,
Srce još je sasvim budno!

Mnogi, sanak dočim trati,
U njem ono sad uživa,
Javno udes što mu skrati,
Tim se tješi, naslađiva;
Samo moje bolno, trudno,
Srce još je sasvim budno!

Cijeli svijet taj sanku teži,
Od njeg nešto ima svaki, –
Samo mene pokoj bježi,
Ob dan, ob noć, bol jednaki, –
Samo moje bolno, trudno,
Srce još je sasvim budno!

Iz Srijemske vile, 1863.

NOĆ I SAN

Vieni o Sogno pietoso al mio Lamento...

Torquato Tasso

Noći, majko od pokoja!
Majko slatkog pokrepljenja!
Svrho dnevnog truda, znoja!
Tužnom, majko utješnja;
Doduše si majka tmina,
Al' prepuna si milina!

Plašt tvoj mračni, kad pokriva
Lice cijele te naravi,
Zoveš sve da odpočiva,
I da slatki san boravi;
Sanak slatki, sanak mili,
Kog s vjetrića nosiš krili.

Tad čarobna ta tišina,
Mjesec blijedi na nebesi,
Nebrojena k tom množina
Zvijezda, – tvoji svi uresi, –
Njimi ti nas znaš, ko mati
Čedo, u san uljuljati.

Ti i san nam svaku skrije
Tešku brigu i skrb dneva,
A polako u snu bije
Srce, obdan puno gnjeva,
A prirodno, iztihana,
Teče krvca uzburkana.

Ne osjeća rob kukavni
Okrutništva kletu silu,
Tavnica mu raj jest slasni,
U preslatkom sanku krilu.
Bogati i siromaki,
Car i rob su tad jednaki.

Dnevnim trudom izmučeno,
Naše krepíš, snažiš tijelo,
Da sutra, kao pomlađeno,
Opet živo i veselo,
Ustaje na poso novi.
Samo Bog nek blagoslovi

Srce puno tuga, jada
S kojima se danju bije.
Tihost tvoja u srce tada
Tužno – slatki balzam lije,
A u sna milom naručaju
Tuge, jadi svi, prestaju.

Noći, majko od pokoja!
Majko slatkog pokrepljenja!
Svrho dnevnog truda, znoja!
Majko, tužnom, utješenja!
I ti sanku, slatki, mili,
Plaštom tvojim me zakrili!

Dođi, sanku! Jer svijet cijeli
Već uživa tvog pokoja.
A još budna, tebe želi
Tužna, bijedna duša moja.
Pa da srce zdvojno moje
Zaboravi jade svoje!

23. rujna 1848.

NEKAD I SAD

La source de mes jours...s' est écoulé:

Elle a passé, sans bruit, sans nom et sans retour

Alphonse de Lamartine

Gdje si vrijeme, zlatno i premilo?
Gdje ste danci, sretni, ah, suviše?
Kad mi mile majke moje krilo,
Njena njedra, moj, ah, sav svijet biše?

Gdje časovi, vi ste, utješeni?
Gdje ste danci, prepuni veselja?
Kad djetiću nekad malom, meni,
Krug premalen mojih bjaše želja?

Kad mi suze ne poliše lice,
Srca boli, rad kakve nemile;
Kad igračke i male poslastice
Brza i sva su utjeha mi bile!

Kad još sebe pravo ne poznado',
Neg sprovodih uvijek u radosti,
Bez sve brige, žiće moje mlado,
Vijek anđelom vođen nevinosti!

Kad mi ovaj svijet se raj činjaše,
Igre moje, pak, najveće slasti;
Kad mi leptir moja ljubav bjaše,
A od svake, srce prosto, strasti.

Gdje ste, rekoh, slatki časi, sada?
Gdje si, dobi zlatna, premilena?
Zaman! Nema više te nikada!
Osta slatko-tužna uspomena! –

Spominje te tugom srce sada,
Sad u cvijetu moje, ah, mladosti:
Jer u njojzi, prebolno od jada,
Trati danke u tuzi, žalosti!

Vijek to doba željah da mi svane,
Onda kada mlađan dječak bija'!
Mnijuć naći slasti oželjene –
Ali, jao! Ujede me zmija!

More j' burno mojih mladih ljeta',
Ostavljen sam sebi i sudbini;
Izvrgnut sam vrtlogu tog svijeta,
Ko slab brodić morskoj na pučini!

Kom' ovd' prijeti Karibdis, tam' Scila, –
Kog' talasi nemilosno tuku,
Kom' se zvijezda nade je sakrila,
Pa ne vidi doć' u mira luku.

U srcu mi, reko bi, Vezuva
Strašni oganj, bjesneć plamti, gori,
Koji strasti lavu u sebi kuva,
Ter mi srce slabo cijepa, mori,

I ljubavi žar, ah, božanstveni,
Posve neznan grudma mojim nije;
Al' se plašim slatkih okova njeni',
Jer rijetko gdje iz njih radost klije!

Željam mojim svijet se tijesan čini –
Nada zračnim kulam sved me pita;
Pa, vijek lažuć, pretvara se, hini,
Ter u bezdno zdvojenja me hita.

Tugam, koje hudi svijet zadade,
Ranam, kim je srce obolilo,
Mislim lijeka, ah, da ne imade,
Niti što bi mene utješilo!

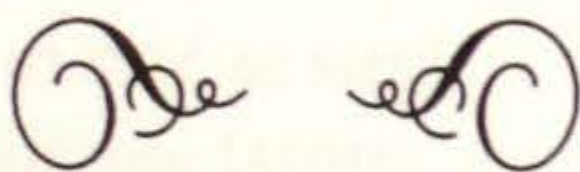
Sad su mi se oči otvorile,
Poznam sebe, a i svijet taj bolje,
Poznam mu, ah, slasti kratko-mile,
I sve jade, tuge i nevolje!

Raspršene vidim Ideale,
Sne o sreći, koju duh mi sluti,
Procvale su ruže mi opale,
Moji puti trnjem su posuti!

Zato srce za tobom uzdiše,
Dobi zlatna, sretna, premilena!
Al' što hasni? Ne vraćaš se više, –
Osta slatko-tužna uspomena!

Srijemska vila, 1863.

EXORIARE!

REFLEKSIVNE, ZAVJETNE

Mad jedrini kraj
Oh! Čina glava, na glavi
Droba svaka s tvoj dlanog.
Zamjenila je gruba strava
Ni jedni
Tek kraj
Na ljudske oči sja da se
Ili mjesto da ih netko
Kini obiluje drug kraj
Ljubu, bladi, one glade
I sklopjene iz mraka svet
Sahranjeno i svet
Čim napokon sjece podnožje
Da što priče zrak sja a svjetlost
Kraj
U noć takvoj da svame
Već odavno se pametk vje.
Da li skriće vještice
Te neko ga toli bije
Ili kašnje samo to je
Ali skoro klone duh mi jak
I jedva teški kriz taj nosi
Taj dmi ho svak mu čepo
Taj bol što tisi srce i grud
Čim vrel, u leden, znoj ga
Pa, bar da bol mi bladi svak
I to se prije neg svake dani

EXORIARE!

Nad jednim krajem noć se slegla,
Oh! Ona gluha, nijema, tamna, –
Divota svaka s nje odbjegla.
Zamijenila ju groza stravna
Ni jedne zvijezde bjeguć' trak,
Tek kroz gust taj da prodre mrak.
Nit ljudske oči san da svede, –
Il' mjesto da ih noćni baj –
Kim obiluje dragi kraj –
Ushiti, blaži, one glede,
I sklopljene iz mraka sjeti,
Sablasti samo i aveti –
Čim nespokojno srce žudnja tare
Da što prije zrake sunca svijet ozare.

Exoriare!

U noći takvoj na svome logu
Već odavno se patnik vije,
Da l' skrivi velevječnom Bogu
Te nemilo ga toli bije? –
Il' kušnje samo to je znak?
Al' skoro klone duh mu jak
I jedva teški križ taj nosi,
Taj drht što svak mu cijepa ud,
Taj bol što tišti srce i grud,
Čim vrel, te leden, znoj ga rosi.
Pa, bar da bol mu blaži sanak, –
I to ne prije neg sviće danak,

Stog priželjkuje vijek sred boli stare,
Da što prije zrake sunca svijet ozare:

Exoriare!

Na moru sinjem gleđer broda,
Čuj, iz daljine šumi muklo, –
I većma ljulja s njim nas voda
Čim tmušom nebo prevuklo se.
Već bura bjesni uz munja blijesak,
I dažda pljusak, gromov trijesak,
I vjetra vitlaj, i huk zoran,
Daleko luka i tvrd žal –
Pjeneć se, diže k nebu val,
U bezdan baca brod, ponoran.
Mornari, venuć svi od strave,
Što mogu glede da izbave,
Čim svih se molba u toj jednoj pare
Da što prije sunca zrake svijet ozare,

Exoriare!

Oh! tavnica je kuća jada
Joj! Svakom koji nje dopadne!
Sred tmine, vlage, razna gada,
U lanci traje noći, dane.
Al najjadniji tek je rob,
Kog živa u živ taj baci grob
Ha! Silnika ta zloba i sila,
Jer ljublja dom, rod svoj vrh sveg.
Uvis slobode diza stijeg.
I branja prava roda mila,
U silnika tog nema suda, –
A roba čeka tek smrt huda –
Al' mrije pravice rado za prastare,
Slobode tek da zrake dom ozare,

Exoriare!

Ej! Polje bojno, polje slave,
S junačke borbe i megdana,
Ej! Skupa slava, jer krvava,
Ničuća s tisuć žića i rana.
Al' ne premoći, samo, broj,
Odlučuje i sreća boj.
Čij' pobjede će lovor biti.
Stog ne manja je slava to,
Kad četa mala na mač go
U poraz srne svoj očiti,
Te vole zginut do jednoga,
Neg dušmana bit robljem svoga.
Oh, tad iz svakog rane, zadnje pare,
Prolama nebo krik osvete stare –

Exoriare!

Hrvatska majko! Mili rode!
Pogledaj der u se i oko sebe,
Doživi l' koju od te zgode,
Il sad još koja tišti tebe? –
Da l' krije gusti još te mrak?
A prosvjete ti ne sja trak?
Nemar te mori, plaše aveti?
Je l' došao u luku već tvoj brod?
Je l' tijelom zdrav i duhom rod?
Il' bolna teški križ tereti?
Slobodom da l' mu sja zastava?
Il' rob je tuđ kraj starih prava?
Il' volio bi ig svoj da satare
Junački mrijuć, a slijedeć pretke stare –

Exoriare!

28. veljače 1883.

ADORO TE DEVOTO

Klanjam se Božanstvu Tvom istinitom
Na oltaru u tih slika skrovitom.

Tebi srce snuje, sve se predaje,
Jerbo, gledeći Te, sveg mi nestaje.

Vid, doticaj i ukus me obmanjuje
Al' sluhom sigurno tek se vjeruje.

Vjerujem u riječi Sina božijeg,
Ništa od njega nema istinitijeg.

Na Križu se skriva samo Božanstvo,
Al' di se skupa skriva i Čovječanstvo.

Oba pak vjerujući i izpovijedajući,
Molim što razbojnik molja kajajući.

Rane kano Toma ovdje ne gledam,
Al' Te kao svog Boga ja izpovijedam.

Daj da Tebi uvijek većma vjerujem,
U Te ufam, Tebe ljubim, cjelujem.

Uspomeno smrti Sina božjega,
Živi kruše, vrelo žića našega,

Daj pameti mojoj s Tebe uživati
I Tobom se uvijek, vijek naslađivati.

Isuse, Pelikane novog zavjeta,
Nečistog me peri, krv Ti Presveta,

Od koje jedino, samo kapljica,
Sav otkupit može svijet od krivica.

Isuse, kog ovdje skrita sad gledam,
Molim da to bude za čim ja žedam.

Da Te, bez zastora motreć svakoga,
Budem blažen sa zrenja Tvoga slavnoga

11. svibnja 1885.

Kog prirode divnost stvara,
Pak osupneš vas od zbilje,
Te pred kistom domogleda
Ko skrušenik kapu snimiš.
Nice paneš i uzdahneš:
Divan li si, Bože veli,
U prirode tvoje djeli!
Tu je tvoga bića hram,
Inač umu neponjativ,
Nedokučiv, nedohvativ,
Tu se javljaš, kažeš nam,
Tu se um i srce diže,
Bistvu tvojem ide bliže,
Vučeš ih kao gvozdoteg.
Čim prirodom um zaroni
Srce u tebi sve se troni,
Obima te čvrsto sveg.
Um se pita što su oni
Sjaj svjetova milioni
Na nebeskom svodu tom,
Koje oko tek nam gleda,
Al' tam uspet nam se ne da,
Poznat ih u bistvu svom.
Što su, da su, toli sjajni,
Čaro-bajni, al' nam tajni,
Samo čudom pune nas, –
Svijet, čim više, zemni ovi
Ob onih i tebi slovi,
Svjedoči uz gromki glas.
Posta l' svijet taj zemni sobom?
Il' je nasto časom, dobom,
Ko u gori hrast prastar?
Sam li tako se udesi

Raznoliko tol uresi
Da te sveg zanosi čar?
Ta, najmanje gledaj travke,
Gleđ crvića, gledaj mravke,
Gledaj taj na kršu bor!
Gledaj brda, zelen gore
I svaki pod ovim nebom tvor!
Što krajeva jest u svjetu
Kol' promjena u pokretu,
Na ogromnoj grudvi toj?
A sve vječnim redom ide,
Da ti oči jasno vide –
Svud suglasije, u svem spoj!
Pa da sve je to odvijeka?
Ili samo od sebeka?
Il' sve da je slučaj slijep?
Nije, ne, to bit ne može!
Ti sve stvori, vječni Bože,
Po tebi je svijet tol lijep!
Ti uzdignu ove gore,
Ti izdubi te ponore,
Da ih zrijet je strah i čar.
Vrh okiti kršu golom
Perjanicom borja ohlom,
Nizi dade divan šar.
Dah tvoj vječni provijava,
Oživljava, urešava
Herkulane divan kraj,
Tako, s prva da pozora,
Uskliknuti svatko mora:
Tu je pravi zemni raj!
Da, Mehadio, takvu te vidjeh,
Takvu te nađoh prvi na zor.

Ta, po tebi šećuć, kada uziđoh
Na dohodna brda i stijenjati gor,
Čarobno krasnim tvojim vidikom
Kad mi puče pred očima raj,
Koga ni s jednom sravniti slikom
Ne mož' toliki čar tvoj i sjaj..
I ne znam ljepša l', više l' si bajna
Il' danju, kad obsja sunca te žar,
Il' tihoj u noći, Mjeseca sjajna
Kad te obastre meki mu čar?
Tišina ta noćna, zvijezdice žarke,
Herkula česme i Černe šum.
O, sjaju divne očnje varke,
Da ti zanijeme srce i um!

MARINA OPROŠTAJNA PJESMA

Časni krste, drvo dragocjeno!
Krvav odre Spasitelja Krista!
Sveti znače, spasa uspomeno!
Uskrsnuća našeg nado živa,
I viđenja Boga milostiva!
Kom podleže pako i smrt ista

I sastanka vječna žića u snagi,
Sa svim onim s kojim krv nas spoji,
Koji bjehu mili nam i dragi,
A smrt prijeka s nami ih odvoji, -
Da, skorim ću vidjet te, babajko!
I grlit te, neznana mi majko!

Kao što grlim sad to drvo sveto,
Na krvave pritiskam ga grudi, -
Tako, što nam smrću bi oteto,
Nov na život Krst će da probudi,
Dobre sobom da sjedini, zbrati,
A zle kazni, zlom im, paklom, vrati.

Časni krste, pobjedniče svijeta!
Tebi zadnji uzdah srca moga,
Ah! Smiluj se roda nam sapeta,
Uzdišuća s jarma stoljetnoga. -
Nekrst skrši, s roda ropstvo skini, -
Tim poljupcem rod nam ujedini!

Topovi grme – a puške breče –
Mačevi sijeku – ranjeni ječe –
Krvca se lije – potokom teče –
A ja sam svoju noćas prolila,
Oh! Da bi rodu od hasne bila!...

Rana me pali – bridi mi, streca,
Kano da sto ju noževa sjeca,
Klone mi snaga – blizu je kraj –
Oh! Sunašce jarko, doskočiv visoko,
Neće te dugo još gledat mi oko, –
Tek pobjedu roda milog sjaj!

Iz Varadinke Mare, 1887.

UZ OVAJ IZBOR LIRSKIH PJESAMA ILIJE OKRUGIĆA SRIJEMCA

Prva knjiga Okrugiceve lirike *Srijemska vila*, objelodanjena u Osijeku 1863. sadrži pjesme koje je ovaj autor napisao od 1846–1858. Dakle, od svoje devetnaeste do svoje dvadeset i treće godine. Prije no što su se mogle čitati u knjizi, mnoge su već bile tiskane u uglednim listovima i časopisima, hrvatskim i srpskim: *Danici ilirskoj*, *Zori dalmatinskoj*, *Jadranskom Slavjanu*, *Nevenu*, *Podunavki*, *Glasonoši*, *Slavoncu*. Stihozbirka sadrži tri uvodne autopoetičke pjesme, te tri ciklusa, *Ljubičice*, *Zumbul i Đurđice*, koja je, sve u istome buketu, autor podario čitateljstvu. U prvome su ciklusu pjesničke vedute Fruškogorja i Srijema općenito, sagledane ne samo iz vizure Okrugicevih vožnja *parahodom* po Dunavu, no i iz perspektive njegovih povijesnih istraživanja stare slave dragoga mu zavičaja.

U taj je ciklus uvršten i poznati Okrugicev panegirik *Srijemca slava*. No, kad se uzme u obzir širi kontekst Okrugiceva pjesničkoga opusa, razvidno je da ovaj autor nije, a u rodoljubnome zanosu, pjevao samo o svome Srijemu, već, poslužimo se tu Matoševom sintagmom, o svim milim mu i dragim, našim ljudima i krajevima diljem slavenskoga juga. Kao što se Petar Preradović obratio domoljubnim stihovima *Dalmatinu*, tako je Ilija Okrugić, koji je, jedva dvije godine nakon što je Preradović objelodanio svoju prvu pjesmu na hrvatskom u *Zori dalmatinskoj*, postao suradnikom istoga zadarskoga časopisa, napisao svoj hvalospjev *Svim mladim dalmatinkam*. I kao što je, sve težeći okupljanju pod slavenskom lipom, slao pozdrave dobrodošlice srijemskome Hrvatu i Slavoncu. Okrugić je isto tako srdačno, zagovarajući narodnu prosvjetu, vjersku

snošljivost i dobre odnose katoličke i pravoslavne crkve, pozdravljao i *jednokrvnu braću srpsku*, brinući i o stradnjima bosanske raje, koja je u ono doba još bila pod turskom vlašću. Slično kao u poeziji prvog srpskog romantika Branka Radičevića, i u pjesmama Ilije Okrugića, metaforička slika bratskog i sestrinskog kola veoma je ilustrativna u odnosu na političke ideje razdoblja kojemu su oba pjesnika pripadala.

Okrugićeva stihozbirka iz 1863. u svom prvom ciklusu sadrži i dvadeset i šest soneta pod naslovom *Srijemske glasinke*, o kojima autor veli da opjevaju *zlosretnu razmirnicu našu s našom ustavnom braćom i vojevanja okolo Srijemskih Karlovaca u posljednjem narodnom pokretu 1848. i 1849.* Tome, u pogovoru *Srijemskoj vili*, pridodaje i ovo: *Davorije koje glasinke slijede također su iz onog doba i jedino se na tu nesretnu razmiricu odnose, i stoga i onim davorovim duhom odišu. Glede svega toga opažam samo to: kamo sreće da se nikad zavadili nismo.* U *Srijemskim glasinkama*, pjevajući o borbama s Mađarima na brdu Vezirac u petrovaradinskom ataru, o svetogrđu nanesenom zavjetnoj crkvi Tekijske gospe, o borbama pokraj sela Bukovac, te borbama nadomak Srijemske Kamenice, kori grad Petrovaradin zbog nevjerstva, jer se petrovaradinska vojna uprava solidarizirala s mađarskim revolucionarima, a slavi rodno mjesto, Srijemske Karlovce, kao središte *slavjanske* borbe za obranu doma, roda i starih prava. Zbog emocionalno negativno obojenog leksika, inače nimalo neuobičajenog u književnom razdoblju romantizma, kada se u iskazivanju osjećaja rado pretjerivalo, te zbog ratobornoga duha koji prožima Okrugićeve ne samo četrdesetosmaške davorije, jedan dio pjesama iz *Srijemske vile* ostaje tek kao književno-povjesno svjedočanstvo o vremenu u kome je autor živio.

U ovaj izbor uključene su i pjesme iz *Srijemske vile*, ali ne uvijek u obliku u kome su tiskane u toj knjizi, već onako kako su bile napisane godina četrdesetih. Naime, Okrugić je bio gorljivi Ilirac i cijeloga je života čuvao najljepša

sjećanja upravo na taj period svog života i književnoga stvaralaštva. Kao mladi đakovački sjemeništarač bio je ohrabrivan da se bavi književnim radom od strane prvih slavonskih ilirskih pjesnika. Primjerice, sam Mato Topalović čitao je Okrugićeve rane pjesme i slao ih, dakako sa svojim preporukama, redakcijama književnih glasila. U svojoj prigodnici *Plać za Matom Topalovićem* iz 1862. Okrugić o tome i posvjedočava ovim stihovima: *Pjesme moje ispravlja kao svoje / Kad našem, oj, prvi put Srijemu / Ja zapjevah i srce izlijevah /*. Svoj odnos prema dobu ilirizma ovaj autor jasno očituje u prigodnici Jurju Tordnicu za imendan 1891. uz nostalgični uzdah: *Oh! Ilirsko slatko doba / Tko za tobom ne uzdiso? / Kad u tebi vladala je / Jedna želja, jedna miso!* To što je u *Srijemskoj vili* preinačio pridjev ilirski u pridjev slavjanski Okrugiću nije zamjeriti, jer je, u politički izmjenjenim prilikama godina šezdesetih, i samo spominjanje ilirskoga imena bilo zabranjeno. Po nad pojedinih svojih pjesama u *Srijemskoj vili* Okrugić je kao *motto* ispisao stihove Petrarkine, stihove Torquata Tassa, Goethea, Victora Hugoa, Alphonsa Lamartinea, Casimira Delavignea, Jana Kollara, Branka Radičevića, Jurja Tordinca i drugih pisaca koje je rado čitao i koji su mu bili uzorom. Njegovo je pjesništvo u strujama europskoga romantizma i kada se oduševljava slavenstvom, i kada se oduševljava izvornim pučkim stvaralaštvom, i kada na neopetrarkistički način pjeva o ljubavi, i kada u svojim noćnim pjesmama razgovara s Mjesecom i sa svojim budnim srcem, sve uz uzdahe svjetskoga bola. Pojedine od takvih pjesama koje je Okrugić uvrstio u *Srijemsku vilu*, a iz rukopisnog svog svešćića, naslovljenog *Milovanke i jadovanke*, našle su mjesta i u ovome izboru.

U Novom Sadu, 1874. Okrugić je, a bez naznake o svom autorstvu, objelodanio *Glasinke srčanice*, knjigu lirске poezije koja se drži najzrelijim i književno najvalidnijim pjesničkim njegovim djelom. U romantičkoj paradigmi poetike srca i mašte, u *Glasinkama* se prepleću ljubav-

ne, rodoljubne, refleksivne, katkad, čak, i satirične pjesničke strune, a s osloncem na hrvatsku i zapadnoevropsku književnu tradiciju, onu iz doba renesanse, s velikim uvažavanjem pučke usmene književnosti, te korespondentno i sa zbivanjima koja su polovicom 19. stoljeća obilježila književnu scenu, kako hrvatsku preporodnu, tako srpsku romantičku, opet pod utjecajem ideja, nastalih i prihvaćenih u to doba u širem europskom sociokulturnom kontekstu. U ovaj izbor nisu unijete glasinke srčanice, jer zaslužuju da budu predstavljene, u kritičkom izboru, u zasebnoj knjizi, uz pojedine sonete iz *Srijemske vile* i uz dva Okrugićeva sonetna vijenca, od kojih je jedan objelodanjen 1876. u *Dragoljubu*, da bi tako cjelovitije mogao biti sagledan ne niti malen lirski opus Okrugićev, koji se od ostalih njegovih lirskih pjesama izdvaja sonetnom formom.

Kao i drugi dramski pisci njegova književnoga razdoblja, i Okrugić je u svoje kazališne komade rado unosio ne samo različite pučke pjesme, nego i one koje je sam ispjevao, bilo predviđene za glazbeno izvođenje, bilo da su, često i strofički organizirane, činile tek integralni dio replika pojedinih dramskih protagonista. Te su pjesme raznovrsne, a po svojoj se književnoj vrijednosti mogu ubrojiti katkad i među antologijska Okrugićeva ostvarenja. Spomenuti je tu, primjerice, poznatu zavičajnu *U našem lijepo ti je Srijemu iz Saćurice i šubare* ili pak *Marinu oproštajnu pjesmu*, prožetu vjerskim i rodoljubnim osjećajima na veoma dramatičan način, a iz povijesnog kazališnog komada *Varadinka Mara*. Veoma su zanimljive i brojne, što socijalne, što satirične, što šaljive pjesme Okrugićeve ispjevane u duhu građanske lirike, a koje se, osim u ovome izboru, mogu pročitati u komedijama: *Grabancijaši* ili *Batine i ženidba*, *Hunjkava komedija*, te *Piščeva kubura*, od kojih je objelodanjena samo ona prvonavedena. Također, u epskim i u epsko-lirskim većim spjevovima Okrugićevim postoje lirski pasaži što, i izdvojeni iz tih većih spjevova, mogu biti prihvaćeni kao cjeloviti pjesnički izričaji, poput

književno veoma uspjele deskripcije prirode *Noć uz more*, a iz prigodnice *Podno Gundulićeva spomenika*, napisane uz tristotu obljetnicu rođenja velikog pjesnika, ili poput povjesno intoniranoga panegirika gradu Zemunu, iz pučkoga epa u 17 pjevanja *Sveti Ivan Kapistran, pobjeditelj Turaka kod Biograda godine 1456*.

Ostale su Okrugićeve pjesme, što ih sadrži ova njegova prva posthumna stihozbirka, crpljene iz autorove ostavštine koja se čuva u rukopisnom odeljenju Matice srpske u Novom Sadu. Uz autografe pojedinih od tih pjesama Okrugić je pedantno obilježio u kojem su od glasila s kojima je surađivao objelodanjene i kada, a uz neke takva bilješka izostaje, pa se može pretpostaviti da nikada nisu ni tiskane. Primjerice, poput onih iz ciklusa *Podunavke*, inspiriranih što osobnim Okrugićevim zavičajnim iskustvom, što legendama, koje ovim, mahom nostalgičnim stihovima, daju čar slavenske davnine. Također, po svemu sudeći, nisu nikad bile objelodanjene ni nazdravičarski stihovi Okrugićevi, kojima je, u jednom od svojih rukopisnih svešćića autor pridružio i slične napitnice, na hrvatskom i latinskom, Jurja Tordinca i Nikole Kebera, te nekoliko, čini se, pučkih zdravica, od kojih je par, jer su u Okrugićevoj stilizaciji, uvršteno i u ovaj izbor. Te pjesme zanimljive su, prije svega zato što posvjedočavaju da je Ilija Okrugić bio veoma društven čovjek i veliki veseljak, te da se dobro osjećao i s čašicom u ruci. Također, ukazuju i na tradiciju anakreontske poezije u pokrajinskoj hrvatskoj književnosti srijemskoga kruga koja se uščuvala i nakom Okrugića, primjerice u stvaralaštvu Antuna Benešića.

Pjesme Ilije Okrugića, sabrane u ovoj knjizi, jesu različite već i po tome što su nastajale u različitim razdobljima njegova života, od onih iz mladih dana, do onih napisanih u poslednjoj deceniji autorova života, dakle, u rasponu od pedesetak godina stvaralačkog rada. Katkad su pisane sa željom da razvesele i nasmiju čitatelja, a katkad su melankolične ispovjedi pisane pod dojmom kakvog teškog isku-

šenja ili razočaranja. Katkad se odlikuju laganijim ritmovima kraćeg metra, po ugledu na pučke napjeve, a katkad su svečanijega tona, primjerice u stihovima s jambskom tendencijom, složenim pokadšto i u safičke strofe. Sukladno poetici koju Okrugić uvažava kao *poeta vates*, s uvjerenjem da svojim književnim djelom može utjecati na budućnost svoga naroda, njegovo je stvaralaštvo prožeto naglašenim rodoljubnim težnjama, no i tu postoje stanovite razlike, ovisno o aktualnim idejnim i programatskim usmjerenjima društvenog i političkog života. Čitajući Okrugićeve stihove, pratimo povijesne procese okupljanja sve slavne braće i sestara u ilirskom i sveslavenskome oduševljenju majkom Slavom, ali i procese drukčijeg konsolidiranja rodoljubnih osjećaja, kada se sinovska vjernost već očitovala, što majci Jugoslaviji, što majci Hrvatskoj. Svoje rodoljubne težnje Okrugić se nije libio, niti u lirskoj poeziji, izricati, na izravno didaktički način, želeći biti od što veće koristi rodu i domu. I takve su pjesme zanimljive za povijesničare književnosti, no budući da je ovaj izbor namijenjen širem čitateljstvu, u njemu su sabrana uglavnom ona Okrugićeva lirski ostvarenja, u kojima se njegov pjesnički dar očituje, unatoč nastojanjima da svojom poezijom djeluje edukativno. Nije Iliji Okrugiću bilo nepoznato ni koliko je biće pjesme fluidno i nedokučivo, što se vidi i iz ulomka njegove autopoetičke nenaslovljene poeme iz 1871. godine:

A gleđ pjesmu i struje joj sile!
Otkud tekla, kako l' se izlila?
Da l' je šapat posestrime Vile,
Il' se izvi ispod mašte krila'
Da l' po želji lijepa je i krasna,
Ne znam, pobro: samo to znam dobro,
Vjesnica je živa, prava, jasna,
Srca moga i mog ljutog jada!

Dio tih vjesnica pjesnikova srca nadživio je epohu u kojoj su nastale, a to nisu samo one što se pjevaju kao sta-

rogradske. Uz svoje umilne podoknice i kantilene, primjerice, poput one *Mjesecu tužba i molba*, Okrugić je napisao i niz pjesama smjelijega ritmičkog zamaha, poput njegove molitve u hramu prirode, inspirirane divljim i nepristupačnim predjelima Herkulanuma, kakvima su se divili svi romantičari, a također treba istaknuti i njegove himnički orkestrirane refleksivne pjesme, primjerice *Exoriare*. Također, socijalne pjesme ovoga autora svjedoče da je bio veoma uspješan u fokusiranju tipičnih likova i situacija svoga društvenog razdoblja, bilo da je, primjerice, govorio o položaju žene, kao u onoj, dakako, prkosnoj, *Udovica mlada*, bilo da se, s blagom ironijom, osvrnuo na uvriježenost raznih praznovjerica u narodu, kao u *Čitanju tajinstvene knjige*. Zanimljive su i šaljive pjesme u kojima se Okrugić, autobiografski dovodeći sebe u položaj pjesničkog subjekta izloženog humornim situacijama, šali upravo na svoj račun. Ova hrestomatija njegovih pjesničkih ostvarenja namijenjena je svim onim čitateljima koji nalaze užitak u starinskom ugođaju 19. stoljeća i kojima je bliska romantička pjesnička paradigma. Nenaslovljenim Okrugićevim stihovima, za potrebe ovog izdanja, pridodani su naslovi. Najveći dio Okrugićevih autografa i objelodanjenih tekstova sadrži i poneki srijemski lokalizam ili regionalizam, no, podliježe propisima ne samo ilirske normativne gramatike, već i ilirske ortografije, a uz uvažavanje pravopisnih prijedloga Šulekovih. U ovoj je knjizi taj pravopis osuvremenjen.

Jasna Melvinger

SADRŽAJ

RODOLJUBNE

Pramaljeće.....	7
Oj, Slavjanom!	10
Ustaj!!!	13
Moje mile boje.....	15
Raskošje u domovini	19
Svibanjska pjesma.....	21
Domovina i ljuba.....	24

HVALOSPJEVI NAŠIM LJUDIMA I KRAJEVIMA

U našem lijepo ti je Srijemu	29
Fruškoj gori.....	30
Srijemca slava.....	37
Slavoniji.....	39
Dalmacijo, željo davna, mila.....	41
Noć uz more	42
Svim mladim Dalmatinkam, milim posestrimam	43

PODUNAVKE

Jednom sjeda djeva.....	49
Na dunavskoj obali.....	51
Hajde, seko, Fruškogorko	53
Oj, Dunave, mio si mi.....	55
Oj, Dunave, hladni, brzi.....	57
Oj, Dunave, vela rijeko.....	59
Oj, Dunave, lijepo ime	62
Oj, Dunave, naš veliki	64
Oj, Dunave, gdje je ono staro, zlatno vrijeme	67

APOSTROFE STARIM, SLAVNIM GRADOVIMA

Karlovcu Srijemski.....	71
Varadinu, grade starodavni	75
Posveta Zemunu.....	77
Biograde, ključu od zlata.....	79
Kano zrnja sa biser đerdana.....	80

ANAKREONTSKE

Zašto?	85
Držite čaše svi u ruci	87
Domaćinu	89
Čaša	90
Zdravica	94
U zdravlje svima	96
Čutur am, čutur tam	97
Zdravica Milki	99

SOCIJALNE, SATIRIČNE, ŠALJIVE

Udovica mlada.....	103
Kako mladu da udadu.....	105
I vas mora tkogod prosit, snubit	106
Micac.....	107
Ko bi s tobom, Jevto, brico	108
Grabancijaš đak	109
Čitanje tajinstvene knjige.....	113
Štap u ruke, pak u šetnju	116
Na čašicu vina.....	119
Tuča.....	123

LJUBAVNE

Tko si?	135
Srce moje, što ti veliš mi	136
Sunce i ljubav.....	137
Dođi.....	139
Ne znaš.....	141
U spomen na rastanku.....	144

Kameno! Ledenò!	146
Ne! ne!	148
Dan, večè, noć.....	149
Mjesecu tužba i molba	152
Zlosretna ljubav	154
Milkina kuća	156
Za jedan časak radosti	157
Laku noć, Milko	158

ELEGIJSKE

Koli je slatka ta prva mladost	163
Suze noćne	166
Srce budno	168
Noć i san	170
Nekad i sad	173

REFLEKSIVNE, ZAVJETNE

Exoriare!.....	179
Adoro te devoto.....	182
Herkulanum	184
Marina oproštajna pjesma	189

Uz ovaj izbor lirskih pjesama

Ilije Okrugića Srijemca.....	191
------------------------------	-----

Ilija Okrugić Srijemac
L I R I K A

Nakladnici i sufinancijeri
ZAJEDNICA HRVATA ZEMUN
knjižnica i čitaonica „Ilija Okrugić”
Zemun, Zmaj Jovina 24

Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Beogradu

Za izdavača
Zvonimir Rajković
Jasna Melvinger

Urednik
Petko Vojnović Purčar

Recenzenti
Dr. sc. Stanislav Marijanović
Milovan Miković

Lektura i korektura
Dr. sc. Jasna Melvinger

Kompjuterska priprema
BIROGRAF COMP

Tisak
BIROGRAF COMP

Tiraž
400

ISBN 978-86-921025-0-9

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.42(497.11)-1

821.163.42(497.11).09-1 Округић И.

OKRUGIĆ, Ilija, 1827-1897

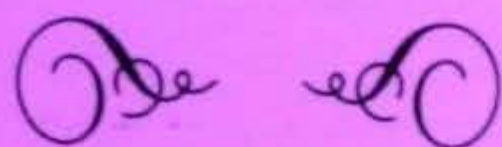
Lirika / Ilija Okrugić Srijemac ; priredila i pogovor napisala Jasna Melvinger. - Zemun : Zajednica Hrvata Zemuna, 2017 (Zemun : Birograf). - 201 str. ; 24 cm

Tiraž 400. - Str. 191-197: Uz ovaj izbor lirskih pjesama Ilije Okrugića Srijemca / Jasna Melvinger.

ISBN 978-86-921025-0-9

а) Округић, Илија (1827-1897) - Поезија

COBISS.SR-ID 232526604

Ilija Okrugić Srijemac, književnik i skladatelj iz razdoblja hrvatskog narodnog preporoda, rođen je 12. svibnja 1827. u Srijemskim Karlovcima. Pučku školu i gimnaziju završio 1842. u rodnom mjestu, a teologiju u đakovačkom sjemeništu 1847. Za svećenika zaređen 1850. i otada službovao kao kapelan u Vrpolju, Hrtkovcima, Kukujevcima, Sotu, Zemunu, te Osijeku, kao prebendar u Đakovu, kao župnik u Sarvašu, Levanjskoj Varoši, te u Petrovaradinu, gdje se najduže zadržao – od 1866. sve do svoje smrti, 30. svibnja 1897. U Petrovaradinu je i sahranjen, pod trijemom zavjetne crkve Snježne gospe na Tekijama.

